

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

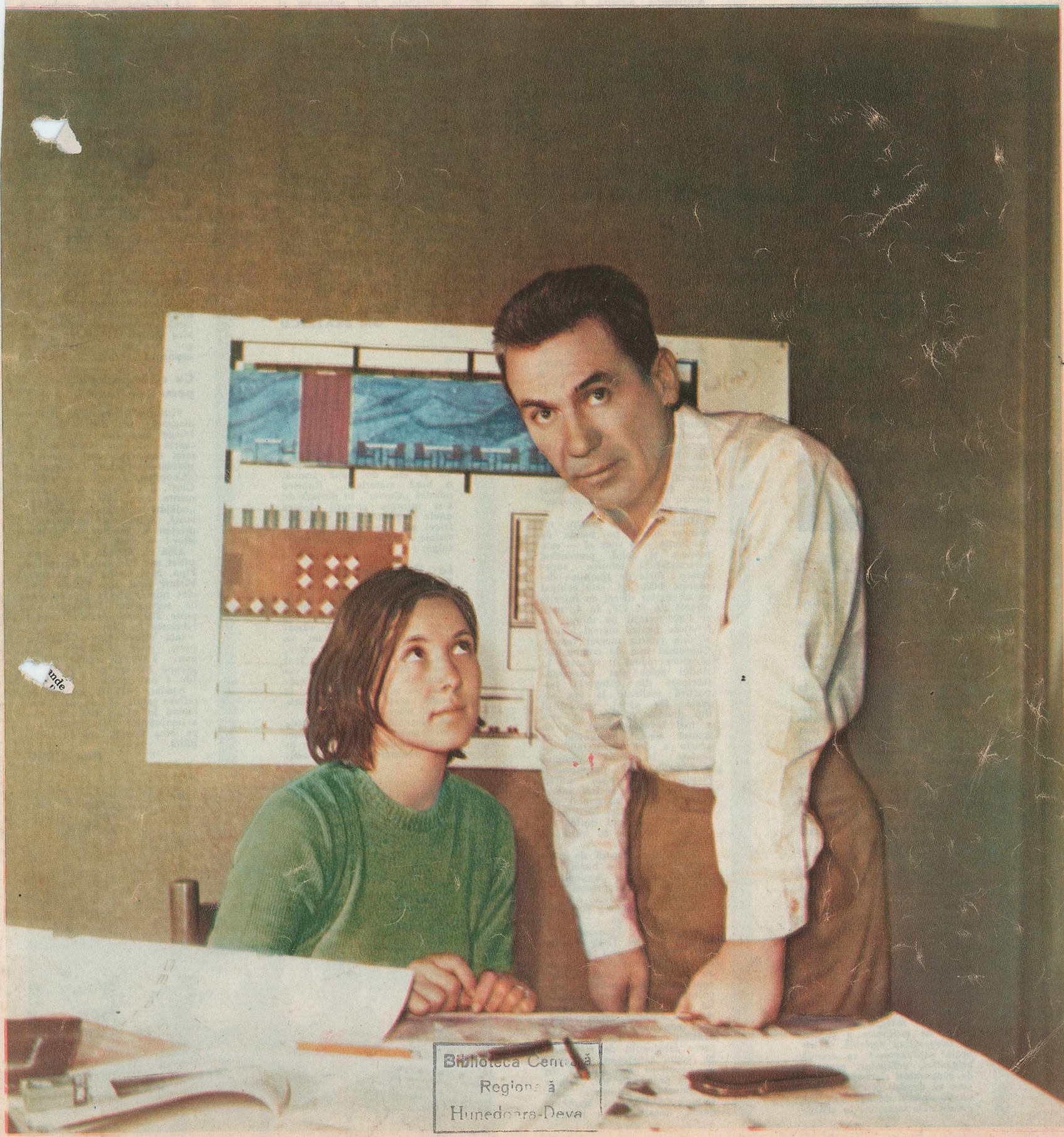
51

PE URMELE
„LUCRURILOR MĂRUNTE“
(continuarea anchetei noastre)

**Ce știți despre
Mata-Hari?**

**REVELION 1966 —
CITEVA SFATURI UTILE**

Anul XIV nr. 51 (551) — 18 decembrie 1965

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

pentru inflorirea agriculturii socialiste

Am citit cu atenție deosebită proiectul de Statut al cooperativei agricole de producție. Fiecare capitol, fiecare articol este elaborat în lumina istoricelor documente ale Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, în spiritul Rezoluției Plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie a.c.

Citind această lege de bază a activității cooperativei agricole de producție îmi dau perfect de bine seama că ea corespunde condițiilor create după încheierea cooperativizării — condiții ce asigură dezvoltarea forțelor de producție și consolidarea relațiilor socialiste de producție în agricultura României socialiste. Proiectul de Statut reglementează o seamă de probleme de covârșitoare importanță pentru întreaga activitate a cooperativei agricole. Așa sint, de pildă, prevederile care se referă la organizarea și retribuirea muncii pe baza principiului cointeresării materiale, la întărirea democrației interne, la continuarea dezvoltării a avutului obștesc.

Aș vrea să mă refer puțin la câteva probleme din cooperativa noastră. Noi am pus preț deosebit pe dezvoltarea averii obștesci, izvor de seamă pentru inflorirea cooperativei agricole, pentru bunăstarea țăranilor cooperatori. La ora actuală avutul obștesc la suta de hectare e ou circa 45 la sută mai mare față de anul 1963. Numai așa se explică faptul că veniturile țăranilor cooperatori au crescut an de an. Valoarea zilei-muncă în acest an se ridică la 30 lei.

De mare însemnătate sint prevederile din noul proiect de Statut care se referă la căile de sporire a producției agricole. În sensul acesta aș vrea să amintesc că și noi am întreprins câteva acțiuni importante. Un singur exemplu aș vrea să dau în această pri-

lul 10 la litera d se arată: „Bătrînii, cei înapoi de muncă și orfanii, au dreptul la pensie stabilită prin sistemul unitar de pensionare, la care se adaugă ajutoarele în natură ce se acordă de cooperativa agricolă de producție”.

Este adevărat că și pînă acum bătrînii au beneficiat de ajutoare din partea cooperativei agricole de producție. De acum înainte însă, prin sistemul unitar de pensionare, se reglementează pe scară națională problema asigurării unei bătrîneți lipsite de grijă.

Proiectul noului Statut ne-a găsit în plină pregătire a planului de producție pentru anul viitor. Vom ține seamă de toate prevederile lui pentru ca unitatea noastră agricolă să devină și mai puternică și mai bogată. În felul acesta vom pași pe noi trepte ale belșugului, aducînd totodată contribuția noastră la desăvîrșirea construcției socialiste.

Ion M. STOICA
membru în cooperativa
agricolă de producție
din comuna Popești-
Leordeni, reg. București

noi tipuri de tractoare românești

Cunoscutele uzine brașovene „Tractorul” au introdus de câteva săptămîni în producția de serie noul tip de tractor „S-650” pe șenile, după ce în prealabil a fost încercat în agricultură — pe terenuri grele — și pe diverse șantere. Tractorul are un grad sporit de universalitate, în sensul că permite acționarea sau tractarea de mașini și agregate necesare unei game foarte variate de lucrări.

În legătură cu noile succese ale acestei mari întreprinderi constructoare de mașini (produsele ei sint cunoscute și apreciate în peste 30 de țări din Europa, Asia, Africa și America Latină), directorul general al uzinelor „Tractorul”, Emil Oniga, a relatat pentru rubrica noastră „Curier” următoarele:

Ultimul tip de tractor românesc intrat pe banda de producție — a spus el — este modern și solid, prezentînd caracteristici tehnice superioare: forța de tracțiune depășește 4 000 kgf, este echipat cu un motor diesel cu injecție directă de 65 CP, în 4 timpi și 1 800 rotații pe minut, cu 5 viteze pentru mersul înainte și una pentru mersul înapoi. Consumul mic de combustibil și uzura redusă îl situează în rîndul celor mai economice tractoare din categoria respectivă realizate la ora actuală. De altfel, specialiștii din diverse sectoare în care a fost încercat acest tip de tractor ne-au comunicat că acesta a dat rezultatele așteptate. În urma studiului observațiilor și propunerilor făcute în diversele unități economice unde a fost încercat, s-au adus tractorului alte perfecționări, astfel încît acesta a devenit unul dintre fabricatele noastre cu care ne mîndrim.

Contribuția noastră de plină acum la asigurarea bazei tehnico-materiale a agriculturii țării se concretizează în 17 tipuri de tractoare, a căror perfecționare tehnică s-a vădit de la an la an.

Documentele Plenarei C.C. al P.C.R. din 11-12 noiembrie 1965. Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la îmbunătățirea conducerii și planificării agriculturii pun în fața colectivului uzinei noastre sarcini sporite. În obiectiv avem permanent continuu îmbunătățirea calității produselor, diversificarea fabricației de tractoare, în scopul satisfacerii integrale a nevoilor agriculturii. În această ordine de idei trebuie menționată și asimilarea tractorului „U-651” cu tracțiune dublă. Acesta are o produc-

tivitate sporită față de tipul anterior „U-650”, care după cum se știe a obținut, pentru nivelul său tehnic și performanțele realizate în exploatare, Medalia de aur și Diploma de onoare la Tîrgul Jubiliar de la Leipzig. Specialiștii uzinei caută soluții în vederea realizării de noi tipuri de tractoare, care să asigure mecanizarea lucrărilor în viticultură, pomicultură și legumicultură.

În cursul șesenalului uzina noastră a produs peste 100 000 de tractoare, adică de două ori mai mult față de producția realizată în 13 ani anteriori. Comparativ cu nivelul anului acesta, în 1966 producția de tractoare și de piese de schimb va spori simțitor. Avem toate condițiile materiale spre a îndeplini aceste prevederi: hale moderne, mașini și agregate de înaltă productivitate, linii automate și instalații la nivelul tehnicii actuale, cadre cu înaltă calificare, o bogată experiență. Dorim ca întreaga noastră producție să se afle la un nivel cel puțin egal cu al celor mai bune realizări mondiale obținute în domeniul construcției de tractoare.

Ne-am propus să organizăm o grupă de cercetare în cadrul serviciului constructor-șef, care se va ocupa de studierea modelelor și cu probleme de tipizare și sistematizare a variantelor solicitate de beneficiari, înscit soluțiile adoptate să asigure o fabricație optimă și de cea mai mare eficacitate economică. Considerăm că toate acestea vor face ca tractoarele pe care le vom livra să aibă performanțe înalte, contribuind la dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii și la extinderea mecanizării unor cit mai numeroase lucrări.

Gh. BRĂTESCU

revelionul și câteva cifre

Veselia, optimismul cu care — peste tot și din totdeauna — oamenii întîmpină Anul nou au și ele, de bună seamă, o bază materială... Rubrica noastră „Curier”, în dorința de a-și informa cititorii despre unele aspecte (mai mult cifrice) ale pomentei baze materiale, a întreprins un raid-fulger:

La „Vincolool” — București...

...ni se dau asigurări. Bucureștenii pot fi liniștiți. Vor avea vin suficient: și vîrsat și îmbuteliat. Tuica nu va lipsi. Nici romul, nici votca, nici... Dar noi vrem date mai exacte. Sintem serviți. La vin vîrsat, de pildă, graficul livrărilor pe ultimul trimestru al anului arată așa: octombrie — 165 vagoane, noiembrie — 250, decembrie (cu implicațiile revelionului) — 412 vagoane. Pentru ritmicitatea livrărilor în luna decembrie s-a întocmit

un grafic special: se livrează zilnic cantități de la 8 pînă la 14 vagoane vin vîrsat și 6 vagoane vin îmbuteliat. Capitolul vin se încheie cu încă o cifră: 6 vagoane vin din soiuri superioare la sticle de 3/4 litru. Și acum, tuica: 2 500 000 transformate (media 30%) în circa 85 000 litri la care se adaugă 520 000 sau circa 13 000 litri votcă, rom ș.a. S-au luat măsuri speciale de control al calității pe faze — de la recepție pînă la ambalare — de sporirea sortimentelor etc.

La „Zarea”

Aflăm date despre alte capitale vesele ale sărbătorii Anului nou. Vom bea de revelion circa 284 000 litri vermut alb și roșu. „Zarea” va pune în consumație un vermut roșu special care — cel puțin așa se pretinde — de conducerea întreprinderii — va fi la nivelul vermurilor italiene de faimă mondială. Amatorii unui pîhărel de coniac după festinul de revelion sint asigurați și ei cu peste 50 000 litri (3 și 5 sticle). În fine, consumul obișnuit lunar de șampanie va crește luna aceasta la București cu 14 000 de sticle.

Dar dulciurile!

Ei da, dulciurile? Deoarece copiii noștri, adică o bună parte din populația țării, pretrec Anul nou nu cu tuică și vermut ci cu bomboane, ciocolată, jeleuri. În nomenclatorul întreprinderii pentru comerțul cu ridicata de produse alimentare (I.C.R.A.) figurează nu mai puțin de 628 sorturi de dulciuri. Luna decembrie a ridicat la 1 150 tone cantitatea de asemenea articole contractate. Dintre ele — 50 de tone exclusiv cu articole specifice pentru pomul de iarnă. Am vrea să vedem care Moș Gerilă s-ar descurca singur cu atîtea sortimente și asemenea cantități...

Cu ce împodoblăm pomul de iarnă!...

Vitrinele și rafturile multor magazine sau debite din întreaga țară sint pline la această oră cu sumedenie de mici sau mari cutii dreptunghiulare purtînd eticheta: „Cooperativa arta populară Cluj”. E vorba, de acele ornamente care vor îmbrăca în „odăjdii împărătești” pomul de iarnă, bunul și tradiționalul prieten al micilor — și marilor! — copii.

Albă ca Zăpada și cei șapte pitici sau Clușca, Barza sau Pipa, Moș Gerilă sau Floarea. Virturi mari sau Virturi mici sint numai cîteva din cele 44 de sortimente (împărțite în peste 200 de... subsortimente) fabricate la Cluj.

Iată câteva cifre: 3 331 750 piese mici, 2 226 580 piese mari, 1 402 100 forme și proape 160 km de... ghirli. (de 4 ori canalul de Suez).

Așadar, 7 412 510 podoabe de reflexe aurii și argintii care, lucind în bătaia becurilor sau a luminărilor, îl vor întîmpina pe Moș Gerilă, cel cu tolba plină.

Dan SÎRBU

curier

vintă: irigațiile. Am luat măsurile corespunzătoare pentru ca în primul an al cincinalului să dublăm — față de 1965 — suprafața irigată a cooperativei noastre.

Entuziasmul țăranilor cooperatori prilejuit de apariția noului proiect de Statut este un mare semn de dragoste a acestora pentru agricultura socialistă.

Ne angajăm să muncim în spiritul și litera acestui document. Sintem convinși că respectarea neabătută a prevederilor lui va contribui din plin la dezvoltarea cooperativei noastre, la inflorirea comunei noastre.

Constantin ȘTEFAN
președintele cooperativei
agricole de producție
din comuna Balotești
raionul Răcarl

De la primul și pînă la ultimul articol al noului proiect de Statut se vede grija pentru dezvoltarea și pe mai departe a cooperativei agricole, grija pentru un trai tot mai îndestulat al țăranilor cooperatori.

Aș vrea să mă refer la două articole care vădesc grija pentru om a orînduirii noastre. În articolul 20 se spune: „Retribuția suplimentară pentru depășirea producției stabilite face parte integrantă din sistemul de retribuție a muncii în cooperativa agricolă. Retribuția suplimentară se acordă brigăzilor, echipelor, grupelor de cooperatori și cooperativelor care au depășit planul de producție stabilit de adunarea generală”. De asemenea în articole-

anticipări editoriale (IV)

În seria convorbirilor inițiate de revista noastră de câteva numere, publicăm astăzi interviul pe care ni l-a acordat tov. Al. Georgescu, directorul Editurii tineretului.

— Vă rugăm să comunicați cititorilor noștri — bineînțeles selectiv — care sînt cărțile autorilor români contemporani care vor vedea lumina tiparului în anul 1966?

— Majoritatea romanelor care figurează în plan reflectă probleme specifice tineretului. Iată câteva titluri: Ștefan Luca: „Adolescenții”, I. Russe: „Amiaza”, V. Rebreanu: „Primăvara” etc. Sînt de asemenea prezente în acest plan și lucrări care înfățișează figuri proeminente din lupta pentru libertatea poporului nostru: Camil Petrescu: „Un om între oameni” (reeditare), Mihnea Gheorghiu: „Tudor Vladimirescu”, precum și momente dramatice din lupta comuniștilor și uteciștilor: Eugen Barbu: „Strada”, Al. Siperco: „Început de eră”. Printre volumele de nuvele care abordează o tematică de actualitate se numără: Z. Stancu: „Arhiva lui Eulampie”, Al. I. Ghilia: „Sărutul de dimineață”, I. Fulga: „Nuvele”, I. Lăncrăjan: „Preludiu în asfințit”, I. Gheorgescu: „De veghe” etc. În domeniul poeziei vor apărea, alături de volumele Mariei Banuș, ale lui Cicerone Theodorescu, Camil Petrescu („Păpușciada”) și lucrări ale unor tineri poeți ca: N. Stănescu, M. Scorobete, M. Sorescu, A. Păunescu etc., editura preocupîndu-se în mod deosebit de promovarea tinerelor talente. În fine, lucrări cu caracter istoric: V. Eftimiu: „Dreptatea lui Ion Vodă”, Călin Gruia: „Legende și povestiri” etc.

— Școlarii — și nu numai ei — sînt pasionați de știință și tehnică. Ce cărți le va oferi editura?

— În cadrul colecțiilor de informare științifică vor apărea lucrări ale căror teme se înscriu în cadrul prevederilor trasate de către Congresul al IX-lea al P.C.R. Astfel în colecția Știința învinge vor apărea: „Biomatematica” de Petre Tăutu, „În lumea sunețelor” de Ed. Nicolau, „Pămîntul nu tace” de Coriolan Stoica; în colecția Milni în-deminatice: „Chidul micii gospodine” de N. Tăutu-Stănescu, „Construiri un telescop” de V. Nadolschi etc.; în colecția Să știm: „Viața în deșert” de C. Paladian, „Animale uriașe” de I. Weimberg; în seria Constructori ai științei care este o mică enciclopedie de biografii va apărea volumul II, în care vor fi inserate figurile lui Avicena, Averaes, Al-Birumi, Fibanacci etc.; în seria Oameni și locuri: „Indienii din Mato Grosso” de M. Andrieș, „Australienii” de Gh. Derevenec etc.

— Iubitorii de literatură de aventuri ce vor putea citi?

— Pot preciza câteva direcții: explorarea cosmosului (V. Colin: „Povestiri”, V. Kernbach: „Umbră timpului”, I. M. Ștefan: „Cîntecele Cibenei”); cibernetica (C. Băciu: „Mașina destinului”; I. Hobana: „Viitorul pierdut”); fizica atomică (I. Mînzatu: „Povestiri”). Demne de reținut sînt două reeditări: „Un român în lună” de H. Stahl și „O iubire în anul 41 043” de S. Fărășan. La capitolul traduceri: o selecție din lucrările lui A. Conan-Doyle, care va apărea sub titlul: „Aventurile profesorului Challenger”, „Hector Servadac” de Jules Verne, un instructiv și pasionant periplu al sistemului solar, „Kumbi”, un volum cuprinzînd două interesante nuvele ale lui Ghenați Gor pe tema contactului între civilizații și epoci diferite, „Nebuloasa din Andromeda” de I. A. Efre-mov (reeditare) etc.

Horațiu STĂTESCU

știință și producție

scuturi miniere

La adăpostul scutului, antic și medieval, evitau atacul spaidei și al săgeților; în zilele noastre noțiunea a căpătat sensuri cu totul noi: au apărut scuturi pentru sudori și oțelari (care evită scînteile și temperaturile in-suportabile), pentru petroliști, pentru constructori ș.a.m.d.

De curînd, la acest șir de unelte protectoare, un colectiv de la Institutul de cercetări miniere, condus de inginerii Liviu Șandru și Eugen Glo-deanu, a adăugat încă una: scutul destinat răpirii susținerii metalice (și deci recu-perării materialului) din abatajele camerelor.

Care este adevărata semnifi-

cabatajele-cameră linie lignit și în exploatarea de huiță din Valea Jiului.
T. PAULIAN

a 12-a marcă

În oțelăriile moderne varietatea aliajelor produse (impusă de cerințele din ce în ce mai exigente ale beneficiarilor) se realizează prin diverse adaosuri la combinația de bază: fier și carbon. În funcție de natura și proporția metalului adăugat, aliajele devin mai moi sau mai dure, mai casabile sau mai elastice etc.

În cetatea oțelului de la Hunedoara, la seria mărcilor de oțel produse pînă în prezent s-a adăugat de curînd una nouă: un aliaj inoxidabil, în a cărui compoziție se află într-o anumită proporție, nichel și crom. E cea de-a 12-a marcă asimilată în producție în anul 1965. Utili-

cu șesenalul îndeplinit

În aceste zile în regiunea Argeș numeroase întreprinderi industriale anunță că au încheiat șocotilele cu 1965, îndeplinindu-și deci planul anual — ultimul din șesenal — înainte de termen.

Pentru prima dată această veste a pornit din Cheile Argeșului de la cițiva constructori care înalță aici o mare cetate a luminii — hidrocentrale „Gheorghe Gheorghiu-Dej”. În ziua de 1 august, cînd a avut loc cea de-a treia străpungere pe galeria de fugă, minierii din brigada condusă de Șerban Damaschin au raportat îndeplinirea planului anual de excavații. În octombrie și-a îndeplinit planul anual și lotul „Rotunda”. Scurtarea termenului de punere în funcțiune cu o lună a hidrocentralei de pe Argeș

Pe o suprafață de 3 hectare se întinde complexul de răsadnițe încălzite prin mijloace tehnice ale G.A.S. „Șabarul” din comuna Bragadiru. De aici s-au recoltat și livrat pieței în luna noiembrie o cantitate de 63 de tone de salată verde, iar pînă la sfîrșitul lunii decembrie se vor mai recolta încă 40 de tone. Pe cele 3 hectare de răsadnițe se vor planta în continuare legume timpurii care vor fi apoi răsădite în cîmp.

ficație a acestui scut? Mai întîi sînt necesare câteva precizări: una din sarcinile majore ale exploatarea carbonifere este reducerea consumului de lemn folosit pentru susținerea bolților. Problema a fost rezolvată mult mai ușor la abatajele frontale (care înainteașă pe întreaga lungime a stratului); dar la abatajele-cameră lemnul era inevitabil pierdut, întrucît acestea nu ofereau minerului spațiu pentru retragerea la timp (surparea tavanelor are loc, atunci cînd sînt luate birmele de susținere, uneori aproape momentan), stîlpii lemnoși au fost înlocuiți pe parcursul lucrărilor cu metal (stîlpi telescopici care pot fi lungiți și scurtați conform nevoilor).

Iată de ce a devenit și mai imperioasă necesitatea noului scut. Acesta este compus dintr-o grindă de metal susținută de piloni hidraulici. La adăpostul grinzii, minierii smulg barele metalice de susținere a planșurilor galeriei, toată comanda realizîndu-se de la distanță (de la capătul abatajului).

Noul procedeu — un succes al colaborării rodnice dintre cercetarea științifică și practica exploatarea miniere — se va extinde la toate

zările noilor sorturi sînt dintre cele mai diferite, începînd cu laminate (țevi de mare rezistență, fier beton pentru prefabricatele precomprimare, țevi sudate etc.) și sfîrșind cu piese de mare rezistență pentru motoare și mașini. De o mare importanță s-au dovedit, în acest domeniu, rezultatele cercetărilor efectuate atît în cadrul combinatului hunedorean cît și la Institutul de cercetări metalurgice. Ca urmare, în prezent, o serie de oțeluri cu proprietăți speciale, care se produceau pînă nu demult — la un preț de cost relativ ridicat — numai în cuptoare electrice, se obțin astăzi și în cuptoarele Siemens Martin. Oțelarii cuptorului Martin nr. 1 produc astăzi peste 22 sorturi de oțel.

La Reșița, ca urmare a asimilării unor noi mărci de oțel, a sporit numărul profilelor laminate aflate în producție. Astăzi se realizează aici laminate pentru utilaje feroviare, utilaje chimice, diverse construcții metalice etc. Numărul profilelor înscrise pe lista de produse a combinatului reșițean este mai mare decît în oricare an din ultimii douăzeci.

Radu NICOARĂ

aduce o economie în valoare de 12 000 000 lei.

O dată cu expedierea penultimului pod metalic în lungime de 30 m, cu destinația Porțile de Fier, al patrulea pod de cale ferată executat pentru acest mare obiectiv energetic al patriei noastre, colectivul de muncă al întreprinderii de produse metalice și prefabricate din beton din Pitești a raportat îndeplinirea planului anual.

Realizări importante au înregistrat și întreprinderile forestiere Domnești, fabricile de conserve din Băiculești și Rîreni, întreprinderile poligrafice Argeș, întreprinderile de industrie locală din Slatina, Drăgășani, Costești, Horezu.

15 întreprinderi argeșene au îndeplinit planul anual încă din prima decadă a lunii decembrie, valoarea produselor suplimentare realizate de aceste întreprinderi depășește 32 000 000 lei.

Și încă un fapt demn de menționat. La data de 28 noiembrie întreprinderile industriale din regiunea Argeș au îndeplinit planul producției globale pentru perioada șesenalului, realizîndu-se economii suplimentare de 180 000 000 lei.

Gh. MĂCĂNEAȚĂ

memento

Mircea Anghelescu

DUMINICA 19 DECEMBRIE. Iată, vrînd-nevrînd, o după-amiază de sîiestă. Nu e cuprinsă explicit în programul TV, dar fotbalul fiind în concediu... Pe simpaticii animatori ai Casei de cultură a studenților din București i-am aplaudat din toată inima în repetate rînduri. Cu ajutorul televiziunii îi vom vedea acum pe colegii lor din Cluj, în emisiunea promițător intitulată **Estrada tîmreții** (20.00) ■ În reluare pe micul ecran un mare film, o adevărată capodoperă a genului „documentar cinematografic”: **Animalele** (21.00).
LUNI 20 DECEMBRIE. O emisiune de care ne amintim că ne-a plăcut: **Colecții și colecționari** în prezentarea actriței Flavia Buref (20.00) ■ La **Teleonica economică** — o seamă de anticipări sub titlul **Start '66** (20.30) ■ Deși revnat la scurt interval, spectacolul

cu **Doisprezece oameni furioși** după piesa lui Reginald Rose, unanim apreciat ca un frumos succes al TV, este așteptat cu nerăbdare. În ce ne privește, îl recomandăm fără rezerve (21.15).
MIERCURI 22 DECEMBRIE. Emisiunea (a cam fost uitată) **Istoria teatrului** ne prezintă un clasic al dramaturgiei universale: Henrik Ibsen. Exemplificări din „Un dușman al poporului” și „Rosmersholm”. Prezintă conf. univ. Ovidiu Drimba. Își dau concursul actorii: Magdalena Buznea, Marieta Rareș, Constantin Codrescu, Toma Dimitriu, Septimiu Sever, Emil Liptac, Ion Punea, Mihai Heroveanu (20.00) ■ Un recital **Zenaida Pally** (22.00).
JOI 23 DECEMBRIE. Emisiunea **Pentru noi femeie.** Cineva spune că dacă ar fi femeie ar prefera să croșeteze în ora închinată acestei

emisiunii. Noi sîntem de părere însă că se mai poate încerca. Mai ales că ni se promit și niște surprize (20.00) ■ O emisiune al cărei titlu deși nu excelează prin modestie, e justificat, totuși de conținut: **Parada vedetelor.** Il vom vedea și auzi pe Henri Salvador. De recomandări speciale, credem, nu e nevoie (20.45) ■ Film: **Patru fete într-o curte.** Producție reușită a studiourilor din

R. P. Ungară. Poate vi-e dor de Marika Töröcsik. O puteți revede! (21.15).
VINERI 24 DECEMBRIE. Studioul de televiziune București a realizat un film documentar **La umbra piramidelor** (comentat de Octavian Paler). Îl așteptăm cu interes (21.15) ■ **Din toată inima** se numește emisiunea ce-și propune să ne prezinte câteva formații artistice de amatori ale unor sindicate din Capitală (21.40).
SÎMBĂTA 25 DECEMBRIE. **Telescopedia.** O emisiune sta-torică bună (20.00) ■ **Cu mască... și fără mască** ne-a devenit familiară, chiar cînd e mai slăbută. O vrem totuși reconfortată (20.00) ■ **Sfîntul.** „Sfîntul” ăsta în stare de orice. Chiar și să ne plictisească, un pic, ca în ultima lui apariție. Totuși îl așteptăm cu interes (22.00).

muzica

televiziune

cartea

■ Săptămîna trecută a apărut numărul 1000 al revistei **Contemporanul** (primul număr al noii serii apărea acum mai bine de 19 ani, la 20 septembrie 1946). Ca de obicei și în paginile numărului jubiliar sînt prezente personalități de prestigiu ale culturii noastre între care directorul revistei, George Ivașcu, cu un substanțial articol de fond și cu un document literar în legătură cu cel mai asiduu și statornic colaborator al revistei — C. Căli-

nescu (despre ediția a II-a din „Scrinul negru”), redactorul șef Ioan Grigorescu, Tudor Teodorescu-Braniste, Al. Philippide, Mihai Beniuc, Geo Bogza, Victor Eftimiu, George Oprescu, M. H. Maxy, Șerban Cioculescu, Miron Constantinescu, Stancu Stoian, St. Aug. Doinaș, Aurel Rău, Al. Andrițoiu, Petre Drăgoescu, Ion Popescu-Gopo și mulți alții, iar din străinătate trimit articole și mesaje M. Keldis, Carlo Levi, Pierre de Boisdeffre și Eugen Ionescu. Un număr care, fie și prin simplă citare, oglindește ațit potențialul și aria de cuprindere a revistei, cît și prestigiul ei în rîndul opiniei publice. Numărul 1000 al Contem-

poranului reprezintă cumva și un scurt bilanț, o scrutare a perspectivei și un punct de plecare către realizarea și mai complexă a ceea ce definește într-unul din articole a fi „o tribună vie pentru un constructiv schimb de opinii, avînd ca finalitate îmbogățirea în plan teoretic și practic a felurilor domeniului de creație intelectuală și artistică”.
■ E îmbucurător efortul Editurii Academiei de a pune la îndemîna cititorilor bune ediții critice din marii noștri scriitori. Anul acesta, după volumul I de **Opere** ale lui V. Alecsandri, a apărut recent volumul I al altei serii de **Opere.** E vorba de cele ale lui

Alexandru Odobescu. Ediția a fost pregătită sub îndrumarea lui Tudor Vianu și cuprinde în acest volum scrierile odobesciene antume și postume dintre 1848 și 1860, cărora li se dă un serios corp de note, variante și anexe. Textul critic și variantele poartă semnătura unui bun editor — C. Pienescu, iar notele au fost redactate de Tudor Vianu și V. Cîdea.
■ În Editura pentru literatură a apărut volumul IV al seriei de **Opere** ale lui I. L. Caragiale. Ediția — critică — e întocmită de Al. Rosetti, Șerban Cioculescu și Liviu Călin. Volumul recent apărut cuprinde publicistica lite-

rar-artistică a marelui scriitor, privăzută cu un serios corp de note, variante și comentarii, așa cum se cuvine unor asemenea cărți.
■ Trei bune cărți de poezie. Două în colecția **Cele mai frumoase poezii** a Editurii tinerețului: Baudelaire — **Versuri** (traducere și prefață semnate de eminentul traducător și interpret al Florilor răului, poetul Al. Philippide) și **Poezii** ai Pleiadei (traducere și note de Romulus Vulpescu, cuvînt înainte de N. N. Condescu). A treia, la Editura pentru literatură universală: **Din poezia de dragoste a lumii** (traducere, antologie și prefață de Maria Banuș).

discul

■ Două celebre lucrări de simonism modern, de jaz simfonic: „Rapsodia albastră” și „Concertul în Fa, pentru pian și orchestră”, ambele de **GEORGE GERSHWIN.** Casa de discuri „Electrocord” a încredințat realizarea acestui valoros disc (ECE-0181. 30 cm, 33 t)

orchestrei simfonice a Cinematografiei dirijate de Paul Popescu; solist: Dan Mizrahi. La 39 de ani, Gershwin a încetat din viață, lăsîndu-ne o operă originală, bogată, generoasă: „Un american la Paris”. „Rapsodia a doua”, „Uvertura cubană” și, mai ales, opera „Porgy and Bess”, una din cele mai interesante lucrări lirice contemporane, bazate pe folclorul populației negre din Statele Unite, prezent, de altfel, mai în toate compozițiile sale.
■ **PETRE ISPIRESCU:** „Prîslea cel viteaz și mercele de aur”, dramatizare de Lucian Beloca, este titlul unui disc pentru copii

(EXD-1109). De fapt „Prîslea cel viteaz” prezintă farmec nu numai pentru copii, ci și pentru restul vrîstelor. Acest teatru pe disc reține atenția tuturor prin regia inteligentă (Mihail Pascal), prin ilustrația muzicală ingenioasă și amuzantă (Liviu Belagente) și prin regia tehnică (Ion Mihăilescu). Contribuie la valoarea acestei dramatizări o distribuție bogată: Ion Manta, Lucian Botez, Dumitru Mirea, Sebastian Radovici, Nicolae Scarlat, Alex. Azoitei, Coca Enescu, Alexandrina Polizu, Marius Pepino, George Buznea, Ruxandra Nicolau, Minel Klepper, Silvia Bratovici, Ioana Georgescu și Doina Popa-Liscanu.

LECTRA de O'Neill, HENRIC IV de Pirandello.
■ **GRĂDINA CU TRANDAFIRI.** Modesta și puțin naiva comedioară a lui Andi Andrieș pe scena Teatrului de stat din Pitești. Remarcabilă contribuția unei artiste încercate: Teli Barbu. În rest — mici compoziții șablon.
■ **BAL MASCAT ȘI... ACROBAT.** Slab spectacol de circ cu excepția a 2-3 numere. În rest, antichități, lipsă de fantezie, gust și umor penibil (inadmisibil: textul e încălț și de doi dintre regizorii circuitului — Cezar Tipa și Mircea Gheorghiu). Evoluțiile celor doi comici Săche și Boni, agresiv antiartistice. Păcat de admirabila arapă care ar merita spectacole mai de calitate!

tesut nostalgia picturii, fiorul naturii vaste și idealul naiv despre un paradis artistic în care alternează grații caligrafice și opaline de stampă japoneză (lernile) cu luxura cromatică de pictură fovă (Pădurile infrunzite).
■ Tot în galeriile din str. Onești: **EUGEN SCHLOSSER** expune plastică mică din ceramică. Reținem două figurine cu oameni și cai (biscuit) de inspirație epicopulară și stilizare naivă. Ansamblul oscilează între bibelou ilustrativ derivat din tradiția sculpturii de vitrină și între forme decorative, geometrice și policrome, inspirate din diverse maniere moderne.

cinema

■ **AMINTIRI DIN COPILĂRIE** (regia — Elisabeta Bostan). Umorul lui Nică a lui Ștefan a Petrii, umorul lui Creangă, nu trăiește decât în paginile cărții, numai și numai acolo. Orice traducere, orice adaptare mai mult sau mai puțin liberă, îl macină pe dinăuntru. Se pare că e o lege fatală; așa sînd lucrurile, nu putem decât să ne mulțumim cu câteva sugestii despre ceea ce este, în realitate, universul imposibil de prins cu alte cuvinte (decît cele ale scriitorului) al copilăriei marelui nostru povestitor. E greu de

imaginat altceva decît Ștefan Ciubotărașu pentru a da viață lui Creangă, dar e ușor de închipuit un alt copil decît Ionică Bonceanca în rolul lui Nică.
■ **CREDEȚI-MĂ, OAMENI!** Povestire pe alocuri emoționantă pe alocuri schematică, despre demnitatea umană, despre încrederea

și înțelegerea cu care trebuie judecați semenii noștri. Filmul, început de regretatul Leonid Lukov, a fost terminat de regizorii I. Gurin și V. Bernstein. În rolul principal — un actor sovietic cu un chip foarte expresiv: Kirill Lavrov (Vii și morți).
■ Pe ecrane se află, la ora de față, aproape toate filmele românești prezentate la Festivalul de la Mamaia, filme care ne-au produs, rînd pe rînd, și de la caz la caz, bucurii sau dezamăgiri: **DE-AȘ FL... HARAP-ALB, CĂRTIERUL VESELIEI, RUNDA 6.**

■ Sala Dalles: **EXPOZIȚIA DE PICTURĂ ȘI SCULPTURĂ A ORAȘULUI BUCUREȘTI.** O mare diversitate de optică și manieră, pe diferite trepte dintre „tradițional” și „modern”.
■ **Galeriile** din str. Onești. **VICTORIA NADEJDE-BELDICEANU:** pictură pe mătase, titlu metaforic pentru o broderie în care autoarea, azi octogenară, a

Citeva excepții care-i mai dau culoare și asupra cărora insistăm din nou cu căldură: **FATA LUI BUBE** (regizor — Luigi Comencini). A **POST ODATĂ UN MOȘ ȘI O BABĂ** (regizor Grigori Ciuhra). În rest — vă recomandăm încă o dată cîteva actori remarcabili: Paul Newman, Geraldine Page (**Dulcea pasăre a tinereții**), Alec Guinness (**Ultima vacanță**), Peter Finch (**Bocealuța**) și alți cîteva, plăcuți: Jane Fonda, Rod Taylor (**Duminică la New York**), Norman Wisdom (**Un lucru făcut la timp**).

Irina Petrescu

teatru

plastică

În prima parte a anchetei noastre ne-am pus și v-am pus întrebări. V-am întrebat în primul rând pe dv., cititorii noștri: **Ce lucruri așa-zise mărunte, necesare într-o locuință civilizată, vă doriți și nu le găsiți în**

magazine sau în ce măsură vă satisface calitatea celor existente?

Am întrebat mai departe. Ne-au răspuns cei care produc și comercializează „mărunțișurile”.

Întrebăm în continuare și în ancheta de față forurile în cauză:

— **De ce garniturile de vase emailate sînt deseori descompletate?**

— **De ce avem o mercurie atît de săracă?**

— **De ce aspiratorul „Record” se îmbolnăvește atît de des?**

— **De ce nu putem găsi un cuțit de schimb la mașina de tocat carne?**

— **De ce Perlanul și Alba apar cometic prin magazine?**

Și o ultimă întrebare:

— **Ce se face în prezent, ce se prevede pentru viitor în problema „mărunțișurilor”?**

Pentru alcătuirea acestui

**CAPITOL II
 LA POVESTEA
 CELOR 1001
 „MĂRUNȚIȘURI”**

am intervievat pe tovarășii:

— ing. Romeo Vlădoianu, director general în Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini;

— ing. Constantin Tatomir, director general în Ministerul Industriei Ușoare;

— ing. Aurelian Blaga, director general în Ministerul Industriei Chimice;

— ing. Florentin Cărtuță, șeful serviciului producție din secția de industrie locală a Sfatului popular al orașului București.

**CRIZA
 „RECORDULUI”
 SE
 APROPIE
 DE
 SFIRȘIT**

Directorul general Romeo Vlădoianu este puțin uimit:

— Va să zică vă interesează comportarea aspiratorului „Record”? M-aș fi așteptat să discutăm despre

aparatele de radio. Dar, mă rog, dacă aceasta vă e dorința...

— Ne surprinde, la rîndul nostru, uimirea dv: nu cunoașteți necazurile provocate de frecvențele defectării ale „Recordului”?

— Cum să nu, le-am știut prea bine. Numai că le consideram ținînd de domeniul trecutului: criza aspiratorului și-a avut momentul de vîrf spre sfîrșitul lui '64; e aproape anul de cînd am luat măsuri importante pentru îmbunătățirea acestui aparat. Era cazul ca reclamațiile cumpărătorilor să se rărească, dacă nu chiar să înceteze.

— Și totuși ele au continuat să sosească și la redacția noastră. De fapt, care era — și care mai e — cauza deselor îmbolnăviri ale „Recordului”, tovarășe director general?

— Acum trei ani, cînd am lansat acest aparat, el corespundea — și să știți că și astăzi corespunde încă — exigențelor tehnicii zilelor noastre. Numai că aspiratorul a fost supus unor performanțe foarte ridicate care i-au suprasolicitat motorul, ducînd la defectarea izolației bobinajului din rotor.

— Dar aceste defecțiuni nu au putut fi identificate în perioada de experimentare a aparatului?

IMPORTANTUL LUCRU „MĂRUNT”

— Iată că nu. Ele nu au ieșit atunci la iveală, ci, numai la producția de serie largă. Efectiv am fost luați prin surprindere: nu ne așteptam ca în perioada de garanție să avem un procentaj de defecțiuni de 6%, așa cum a fost înregistrat prin rețeaua cooperatistă. De aceea nici nu am avut pregătite suficiente piese de schimb. Cumpărătorul era supărat cînd i se strica aspiratorul, dar și mai supărat cînd aștepta nepermis de mult pînă i se repara.

— Nu înțelegem: era de fiecare dată vorba de defecțiuni grave, de înlocuirea unor piese esențiale ale aspiratorului?

— Acest lucru era stabilit de meșterii cooperatori cu care noi aveam contract pentru reparațiile din perioada de garanție. Se pare că la un moment dat s-a ivit și suspiciunea: producătorul — fabrica „Electromotor” — a început să suspecteze buna-credință a meșteșugarilor și a procedat cam tare, refuzînd serviciile lor și înființîndu-și în București (aici era cel mai mare număr de reclamații) un atelier propriu de reparații. Pînă la urmă s-a ajuns la un modus vivendi mai civilizat: atelierul bucureștean al fabricii identifică gravitatea defecțiunii și o încredințează spre înlăturare cooperativei. Între timp, noi ne-am străduit să asigurăm suficiente piese de schimb. Poate că toate aceste neplăceri ar fi putut fi evitate dacă comerțul ar fi acceptat de la bun început propunerea noastră: un aparat defectat în perioada de garanție să fie imediat schimbat în magazin cu unul nou.

— Ar fi fost într-adevăr o idee excelentă. Poate că nu e tîrziu să vă mai bateți pentru ea. Dar am vrea să știm acum ce s-a făcut: nu pentru repararea mai promptă a aspiratoarelor, ci pentru efectiva lor îmbunătățire.

— S-au luat, în primul rînd, măsuri pentru îmbunătățirea sîrmei de izolație cu care se bobinează rotorul — aceasta era principala sursă de defecțiuni. Tehnologia și controlul sînt respectate acum foarte atent, iar aspiratorul este supus, în perioada verificării sale, la încercări deosebit de grele: supraturații, tensiuni reduse. De altfel, avem

acum în studiu adaptarea la acest aspirator a unui motor mai robust, pe care îl vom lansa poate chiar în cursul lui 1966. Criza „Recordului” se apropie de sfîrșit.

De bună seamă, cele ce ne-au fost comunicate de tov. director general Vlădoianu exprimă preocupările actuale pentru rezolvarea unei situații nesatisfăcătoare. Și, totuși, din cele aflate prin ancheta noastră, aspiratorul „Record” continuă să facă destule supărări posesorilor lor. Atragem atenția asupra acestor plîngerii de dată mai recentă. Poate că nu au fost încă luate toate măsurile necesare...

**ANOTIMPURILE
 BATERIILOR**

Chestionarele lansate în rîndul cititorilor noștri ne stau în față: multe din ele consemnează necazul provocat de lipsa bateriilor pentru aparatele de radio cu transistoare. Ce părere are în această privință tovarășul director general Vlădoianu?

— Ați auzit de anotimpurile bateriilor? Mă refer la bateriile de patru volți și jumătate, care se folosesc în mod obișnuit la lanterne, dar și la aparatele portabile cu transistoare. Da, ele lipsesc uneori. Mai ales iarna, anotimpul lor favorit. Fabrica noastră produce asemenea baterii ritmic, în tot timpul anului, dar aci nu se poate aplica proverbul gospodăresc care recomandă să-ți faci vara sanie: bateriile produse vara nu ajung să trăiască pînă în iarnă și să satisfacă pretențiile sporite în acest sezon; ele au o viață limitată, au un anume timp de depozitare.

— Asta înseamnă, gîndim noi, că la ora actuală capacitatea de producție a bateriilor este insuficientă.

— Da, așa este. Dar este prevăzută pentru viitorul foarte apropiat o sporire a acestei capacități: încă în această lună vom lansa trei noi

(Continuare în pag. 6)

linii de producție — cărora le vor urma altele — acoperind în felul acesta în întregime cerințele.

— Să-i anunțăm pe cititorii noștri că în vacanța de iarnă își vor putea lua liniștiți cu ei transistorul pe munte... Și să sperăm că prin aceasta nu vor trebui să sufere posesorii de lanterne: se vor găsi suficiente baterii în magazine.

CE PRETIND GOSPODINELE CHIMIEI

Chimia, una din vedetele științei contemporane, se amestecă astăzi tot mai des și în treburile gospodinei. Imixtiunea ei într-una din corvoadele cele mai neplăcute — spălarea rufelor — a transformat-o într-o treabă mult simplificată. Secretul? Se numește Perlan, Alba, Far, Trial. Într-un cuvânt: detergenții.

— Tovarășe director general Aurelian Blaga, de ce există un ritm atât de inegal în aprovizionarea cu detergenți? De ce uneori rafturile magazinelor sînt pline, iar altele așteptă o săptămână pentru a obține o cutie de Perlan sau de Alba?

— S-a întimplat un lucru interesant cu acești detergenți: la început au fost primiți cu multă rezervă, s-au lansat greu pe piață. Ne-am ajustat producția pe aceste cereri — atunci limitate; iar cînd, dintr-o dată, cumpărătorii au început să solicite masiv produsele noastre — firește, convingîndu-se de avantajele lor — noi nu am reușit să răspundem prompt solicitării lor. Și mai e o chestiune: aprovizionarea excesivă pe care o practică unele gospodine. Sigur că dacă gospodinele cară acasă sacose întregi cu detergenți, magazinul se golește într-o zi.

— Știm că ați scos în ultima vreme o seamă de produse foarte utile într-o gospodărie: Novolinul — pentru lustruit mobila și autoturismele; Meluxul — pentru curățatul metalelor; detergenții Trial și Ace pentru mașinile de spălat rufe, lacul de parchete... Nu credeți că le-ați lansat cu prea mare discreție, că nu le-ați făcut suficient cunoscute?

— Poate că această întrebare ar trebui să o adresați comerțului. În general aveți însă dreptate, nu ne popularizăm cum se cuvine produsele.

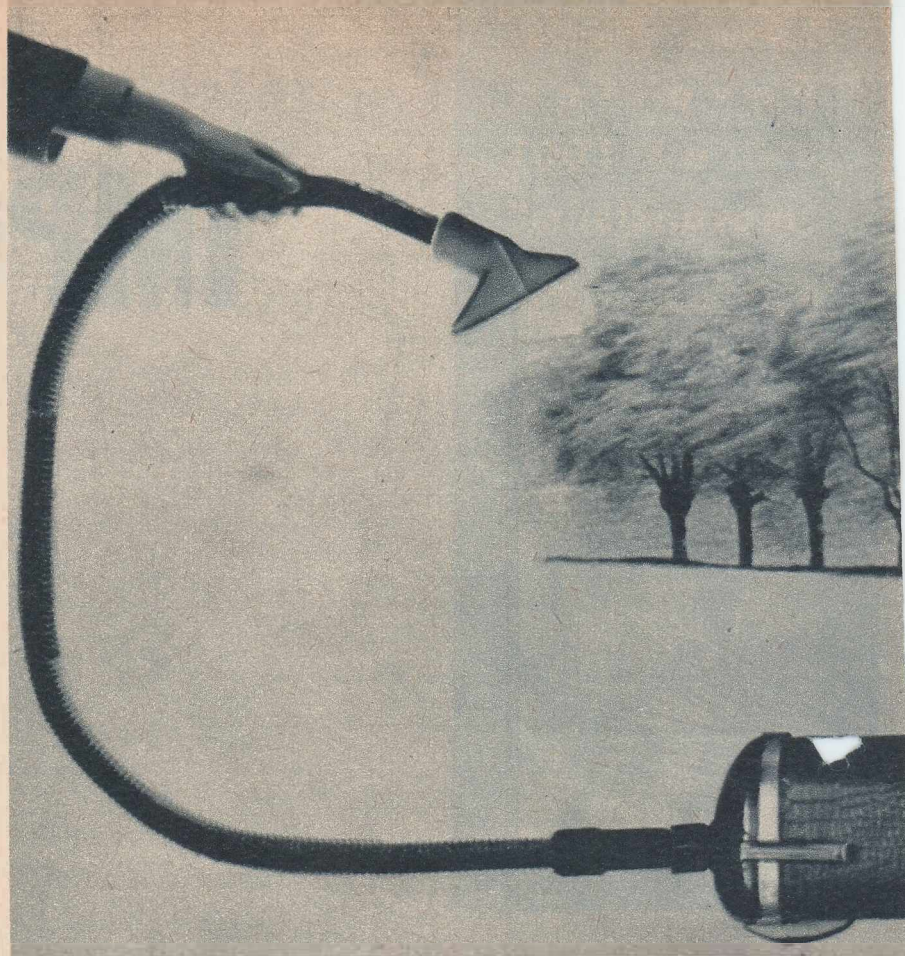
MAI AVEM MULTE DE FĂCUT

— Să mai amintim aici una din reclamațiile frecvente ale cumpărătorilor: calitatea și gama restrînsă de culori ale cremelor de ghetă. Așteptăm în acest sens o explicație...

— Crema de ghetă are mulți „părinți”, noi sîntem doar unul din ei, și nu cel mai important. E adevărată observația cu privire la puținătatea culorilor (aici dăm acum bătălia), dar nu și cea referitoare la calitate: crema „București”, pe care o producem noi, nu prezintă după părerea noastră minusuri de calitate. Să nu uităm însă că nici o cremă de ghetă nu rezistă calitativ mai mult de șase luni și nu-i putem pretinde o longevitate mai mare.

— Se întimplă totuși, din păcate, ca unele cutii de cremă foarte proaspătă să urîțească încălțămîntea în loc să o protejeze. Să recunoaștem: calitatea lor lasă încă de dorit. Acum încă o întrebare, tovarășe director general Blaga: sînteți

NI s-a garantat că au fost luate toate măsurile necesare pentru ca aspiratorul „Record” să-și îndeplinească din plin atribuțiile pentru care a fost creat. Dînd frîu liber imaginației așteptăm un aspirator pe măsura fotografiilor noastre.

mulțumit de ceea ce oferă chimia ușurării vieții gospodinilor?

— Cine ar putea răspunde afirmativ la o astfel de întrebare? Mai avem multe de făcut pentru a răspunde nu numai exigențelor gospodinilor, ci și alor noastre proprii.

— De pildă?

— Ne pregătim să producem detergenți lichizi: sînt mai economici, de mai bună calitate. Vom fabrica și cremă de ghetă emulsionată, un produs modern, cu însușiri sporite, cu viață mai lungă. O veste pentru automobilisti: în curînd vor găsi în magazine lichidul „Antigel”, care împiedică înghețarea apei în carburatoare.

Să sperăm că acesta este doar începutul; gospodina modernă așteaptă mai multe de la chimie.

ÎN FAȚA MARELUI PRODUCĂTOR DE LUCRURI MICI

Investigațiile gazetărești ne-au dus în cele din urmă în fața marelui producător de lucruri mici. El nu este, așa cum s-ar fi putut crede, nici industria locală, nici cooperativa. Cel mai important părinte al „măruntșurilor” rămîne Ministerul Industriei Ușoare. Aici putem să ne lămurim în problema acelor și a vaselor emailate, a mașinilor de tocat carne și a fermoarelor, a jucăriilor mecanice și a nasturilor etc., etc.

La asaltul întrebărilor noastre ne răspunde, cu mult calm și bunăvoință, directorul general Constantin Tatomir.

— Așadar, de ce sînt acele și boldurile proaste?

— Au fost probleme mai importante care ne-au preocupat. Ca și într-o gospodărie, am lăsat la urmă treaba care ni se părea mai simplă. Acele se produc și acum pe mașini

foarte vechi și cu o materie primă care nu e întotdeauna de calitate.

— Cine e principalul producător?

— „Flamura roșie”-Sibiu. O fabrică de care noi sîntem în general mulțumiți și ținem să consemnăm acest lucru: e foarte sensibilă la introducerea noului în producție. Însă cu utilajul vechi pe care îl deținea, nu putea face mult mai mult în problema acelor.

— Asta înseamnă că e necesară modernizarea liniilor tehnologice.

— Exact. Intreaga fabrică va fi reconstruită și reutilată. Dar problema acelor nu va fi rezolvată definitiv atît de curînd.

— Specificarea aceasta nu va face prea multă plăcere cititorilor noștri. Aveți să ne dați vești mai bune în ce privește fermoarele și capsele?

— De astă dată, da: la fabrica „Metaloglobus” s-a reorganizat întreaga fabricație de fermoare cu utilaje și tehnologii moderne, astfel că se pot asigura acum produse de cea mai bună calitate. Dacă se mai găsesc prin magazine unele fermoare ușor defectabile...

— ...Vă asigurăm că se mai găsesc, din păcate.

— ...Să știți că ele aparțin vechiului lot de produse.

— Iar în ce privește capsele ce ruginesc prea des și butonii care nu se închid ca lumea?

— Putem fi și în această problemă optimiști. Se produceau și aceste măruntșuri cu utilaje îmbătrînite, multe din operații se făceau manual, defecțiunile erau aproape inevitabile. În anul ce vine, însă, și în acest sector tehnologia modernă își va spune cuvîntul. Vom reuși să satisfacem integral cerințele industriei de confecții și ale pieței.

— Tovarășe director general, ați citit ancheta publicată în revista noastră de acum două săptămîni? Tehnicianul Ion Florea vă reproșează dv., producătorilor, că nu se poate găsi pe piață un „flec” de nimic, dar foarte important...

— Da, soția dumnealui nu a reușit să-și înlocuiască cuțitul de la mașina de tocat carne.

— În felul acesta multe gospodine au fost nevoite să neglijeze gusturile gastronomice ale familiei.

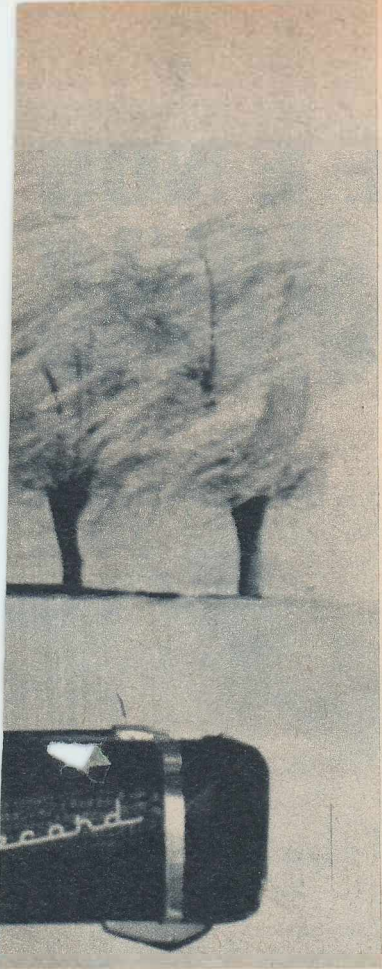
— Aveți perfectă dreptate, trebuie să luăm măsuri mai energice pentru mecanizarea operațiilor de ascuțit. De aici pornește totul: o

Ce facem cu roboții?

■ Ancheta noastră ne-a dus la următoarea constatare: aliatul cel mai modern al gospodinei — robotul — nu se bucură încă de atenția cuvenită. De ce oare? De ce am reușit să avem aparatul electrocasnic variat și nu am dus mai departe imixtiunea tehnicii în treburile gospodărești? Robotul — aparatul harnic cu multiple folosințe în bucătărie și în casă, robotul — mașina capabilă să pregătească singură un întreg meniu, rămîne încă de domeniul dorințelor. E adevărat, aceste aparate sînt scumpe. Producerea lor ar ține de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini. Firește însă că ea va putea fi luată în considerație de producători numai atunci cînd cererea comercială va ajunge la un nivel care să permită producția la un preț de cost și de desfacere rezonabil.

■ Ce am putea sugera comerțului în acest sens? Considerăm că ar fi rațional să se inițieze un sondaj public pentru a se înregistra cererea de roboți casnici; iar aceste investigații s-ar putea realiza prin punerea în vânzare a unor produse similare din import.

■ O sugestie pentru efectuarea acestui sondaj: pentru a putea fi cât mai concludent, el să se desfășoare în doar câteva orașe importante care să fie însă foarte bine aprovizionate (risipite în prea multe localități și în cantități mici aceste articole nu ajung suficient la cunoștința publicului și ca atare nu se poate cunoaște efectiv cererea).

parte din aceste operații se fac manual, deci imperfect. Trebuie să studiem de asemenea și calitatea oțelului din care sînt făcute cuțitele. Ne-am și asigurat în acest sens asistența unui institut științific de specialitate.

— Spuneți-ne, tovarășe director general, de ce nu se găsesc în magazine cuțite de schimb?

— E o idee. Vom discuta cu comerțul în acest sens, pentru a prevedea în contracte și piese de schimb.

Ideea ni se pare elementară. Ne întrebăm de ce o soluție atât de simplă și clară nu a putut fi din vreme elaborată de oamenii de specialitate, de cel care vin tot timpul în contact cu cerințele publicului?

**CÎND
VIITORUL
ÎNCEPE
SĂ
SE
CONJUGE
LA
PREZENT**

— O altă problemă la care s-au referit cititoarele noastre: de ce nu se găsesc garnituri de vase emailate asortate ca mărime și culoare? De ce nu se găsesc suficiente capace?

— Fabrica „Emailul roșu” are o capacitate limitată...

— Și atunci ați vitregit capacele?

— Mă rog, e un fel de a spune. Din dorința de a oferi mai multe vase, le-am preferat pe acestea capacele. Poate că nu a fost soluția cea mai bună. Ținem însă să vă anunțăm că „Emailul roșu” e și el în plină reconstrucție, așa că nu peste multă vreme producția sa se va dubla.

— Să punem deci... capac problemei capacele. Ce ne puteți răspunde însă la multele doleanțe în ce privește calitatea și estetica nasturilor?

— Vă răspundem cu o informa-

ție pe care o dețineți, și dumneavoastră: de vreme ce ați inserat-o într-un număr recent al revistei: a început construcția mării fabrici bucureștene de nasturi din cartierul Ghencea; se vor produce aici 4 200 000 de groși anual. Înmulțiți cu 144 (un gros are 144 de nasturi) și veți afla singuri capacitatea fabricii. Dacă ne gândim că pînă acum o mare parte a nasturilor erau produși de fabricuța din Jimbolia, din tot felul de materii prime slabe, veți înțelege mai limpede distanța pe care o parcurgem.

— Din tot ce ne-ați spus pînă acum, deducem că a venit, ca să zicem așa, momentul „mărunțurilor”. Că acestei probleme, neglijate pînă acum, ministerul dv. a început a-i acorda mai multă importanță.

— Da, ne-ați găsit într-un ceas bun. Ca urmare a Directivelor celui de-al IX-lea Congres al P.C.R., industria ușoară va beneficia de un sprijin masiv. Numai direcția noastră (Direcția generală industrială de articole casnice, utilaje și piese de schimb — n.r.) va realiza în 1966 un volum de investiții de patru ori mai mare decît cel din 1965.

**SENTINȚA
SĂ
O
DEA
PUBLICULI**

Ținem totuși să cunoaștem și contribuția, la producerea mărunțurilor, a uneia din cele mai active secții de industrie locală din țară, cea din cadrul Sfatului popular al orașului București. Interlocutorul nostru ing. Florentin Cărtuță, ne schițează un tablou în tonuri cît se poate de luminoase: în 1965 s-au asimilat în producție un număr de 97 de articole noi, din care 83 cerute direct de necesitățile populației. Tovarășul inginer apreciază că, în general, calitatea lucrurilor mărunte pe care le produc întreprinderile industriei locale a sporit sensibil.

Ne permitem să-l întrebăm totuși:

— După părerea dv., ce carențe mai stăruie în calitatea articolelor produse de întreprinderile industriei locale-București? Știți, citeodată — dacă nu întotdeauna — prea multă, autoliniștire strică.

V-am relatat, în paginile de mai sus, discuțiile pe care le-am avut cu o seamă de tovarăși din diferitele ministere ce se ocupă de „lucrurile mărunte”. De fapt, ați participat și dv., indirect, la acest dialog, întrucît noi ne-am făcut purtătorii de cuvînt ai doleanțelor dv.

După cum ne-am putut da cu toții seama, atît producătorii cît și factorii de răspundere din comerț au neglijat destulă vreme domeniul mărunțurilor. Efectele se mai simt și acum.

Sînt însă semne bune: spre „lucrurile mărunte” au început să se îndrepte priviri tot mai atente. Există acum condiții materiale, ne-am convins că există și multă bunăvoință, ne putem deci aștepta ca în viitorul apropiat mărunțurile să nu mai fie considerate fleacuri.

Ne oprim însă aici ancheta noastră. Sînt foarte multe lucruri mărunte care ne supără și în ce privește serviciile publice, deservirea din cooperative. Pornim pe urmele lor.

În curînd, deci, ne vom întîlni din nou în paginile revistei. Urmăriți mai departe ancheta noastră.

— Finisajul lasă încă de dorit. Mă refer în special la finisajul interior al unor piese de mobilier; în general însă destule din articolele noastre — cele metalice, de exemplu — nu arată destul de bine ca înfățișare, nu au încă dorițele forme elegante pe care le cer adesea produsele de uz casnic.

Nu putem fi decît de acord total cu tov. Ing. Cărtuță. Chiar dacă unele din produsele Industriei locale își îndeplinesc corect rolul funcțional, de cele mai multe ori aspectul lor estetic lasă prea mult de dorit. Problema creatorilor de forme industriale rămîne încă larg deschisă; și nu numai pentru întreprinderile industriei locale. Este vremea ca ministerele interesate să inițieze o colaborare mai strînsă cu Ministerul Învățămîntului și unliunile de creație pentru a se porni activ acțiunea de pregătire a acestor cadre, este vremea să se producă acea dorită osmoză între artiști și producători.

— Încă o întrebare: ați livrat magazinelor toate produsele pe care le-ați omologat și contractat cu comerțul?

— Nu. Am mai rămas datori cu unele obiecte de uz gospodăresc. Poate că nu din cele mai importante. Ați ridicat însă adineauri problema omologării și aș dori să adaug neapărat ceva în această privință.

— Da, ni s-au mai plîns și alți interlocutori ai noștri că omologarea este o operațiune foarte greoaie și că în dese rînduri ea întîrzie lansarea unui produs.

— Acesta e un aspect al problemei. Mai sînt însă și altele. Cred că în aprecierea articolului supus omologării trebuie să aibă un cuvînt greu nu numai comerțul, ci și producătorul. Ba aș spune chiar și publicul. N-ar fi rău ca la un produs asupra căruia opiniile diferă să fie solicitată și părerea cumpărătorilor; el să fie expus în vitrine, într-un magazin, pentru a putea fi astfel sondate necesitățile publicului. Acesta trebuie să dea ultima sentință.

CARNET DE SCRIITOR

MAGAZINELE MICI

de Eugen FRUNZĂ

Desigur, magazinele universale, cu multe și felurite mărfuri, sînt foarte utile. Ele oferă cumpărătorului un avantaj substanțial. O dată intrat într-un asemenea magazin, poți epuiza, în același loc și fără alergătură, toată lista de achiziții cu care te-ai înarmat de acasă. La un raion găsești prosopul, la altul galoșii, la un al treilea tacimurile. Cu un singur drum îți rezolvi zece sarcini casnice. Economisești efort și timp, chiar și ceva mărunț de tramvai.

Dar omul cumpără relativ mai rar multe și de toate dintr-o dată. Mai des se întimplă să caute un anumit obiect, unul singur, sau cîteva din aceeași „familie”. În acest caz magazinul mare, cu aglomerația sa inevitabilă datorită profilului multiplu și cu graba tuturor, nu e cel mai agreabil. Și nici avantajul de care vorbeam la început nu se mai realizează.

Pentru nevoile restrînse, cotidiene, cetățeanul preferă magazinul de specialitate.

Nu m-aș încumeta să dau soluții de organizare în această privință. Sînt lucruri pe care le cunosc mai bine forurile competente. Dar eu observ și constat necesitatea. O fac, pentru că știu că masa cumpărătorilor observă și constată la fel.

Cineva, ieșind de la magazinul „Victoria”, îmi spunea cu năduf:

— Uite, aici, am luat niște hîrtie colorată pentru băiat să-și învelească manualele. Și ce zici? Coadă, dom'le! Înghesuială ca la urcare în autobuz. Nu înțeleg de ce nu s-ar înființa mai multe papetării.

Avea dreptate omul. Pentru anumite articole sînt prea puține puncte de desfacere. Așa e, de pildă, și cu ciorapii de damă. Las' că aici e și greu să temperezi zelul populației feminine... Însă, obiectiv vorbind, magazinele cu acest profil sînt mult prea rare, de aceea și, veșnic aglomerate.

Și mercurile? Cel puțin douăzeci de perechi de mîini concomitent joacă sub nasul vinzătorului, solicitîndu-i atenția, somînd, clamînd. În general, magazinul cu mărunțuri, ca de altfel și băucănia situată la îndemîna cetățenilor, pare că nu se prea bucură de prețuire din partea organului de resort. De aceea distribuția lor în rețeaua comercială se face cu nemeritată zgîrcenie. Ba, pe ici pe colo, se mai și desființează cîte un mic magazin pe motiv că undeva, în cartierul respectiv, se află unul mare, universal.

Cred că nu trebuie fetișizat magazinul cu zeci de raioane. Pe lîngă asemenea centre impozante și foarte necesare, o mai largă răspîndire a unităților mici ar fi cu totul binevenită.

Sanda FAUR
George CIUDAN
Fotografie de Tr. PROSAN

FILM

CE E NOU ÎN FILMUL CEHOSLOVAC

De câțiva ani încoace n-a existat festival cinematografic internațional, mare sau mic, în care filmul cehoslovac să nu înregistreze consacrări... Întinerită printr-un suflu nou de experimente filmice, printr-o afirmare largă de talente viguroase, cinematografia cehoslovacă s-a impus tot mai mult pe plan mondial și ar fi imposibil de vorbit despre tendințele contemporane ale artei filmului fără a aminti de reușitele cineaștilor cehoslovaci.

Desigur, producția studiourilor din Barandow (în medie, 30 de filme artistice pe an) conține și filme de mai scăzută valoare. Dar important rămâne faptul că producția înregistrează periodic „vîrfuri”, creații reprezentative pentru o mișcare de avînt artistică.

Se consideră, îndeobște, drept moment de „debut” al ofensivei artistice cehoslovace, premiul special al juriului atribuit în 1963, la Cannes, filmului **Cînd vine pisica** de

Vojtech Jasny. Pentru opinia internațională a fost, într-un fel, o surpriză. Dacă răsfoim însă fișele producției cehoslovace din anii imediat anteriori, putem constata că momentul consacrării se datorează unor acumulări treptate, revelatoare. Nu ne referim acum la succese mai vechi precum **Sirena** (lui Karel Stekly), **Capcana lupilor** (de Jiri Weiss, cu binecunoscută azi Jana Brejkova) sau la câteva comedii dominate de personalitatea comică a lui Jaroslav Marvan, de altfel nu toate reprezentative. În pregătirea „ofensivei” declanșate de filmul lui Vojtech pot fi situate realizări ale anilor 1960-1962, semnificative pentru stadiul căutărilor artistice întreprinse de tînăra generație de regizori cehoslovaci. În primul rînd, tragicul și poeticul episod de război, extras din nuvela lui Jan Otčenáške de către regizorul Jiri Weiss : **Romeo, Julieta** și **întunericul**, dramatica poveste de dragoste dintre un student și o

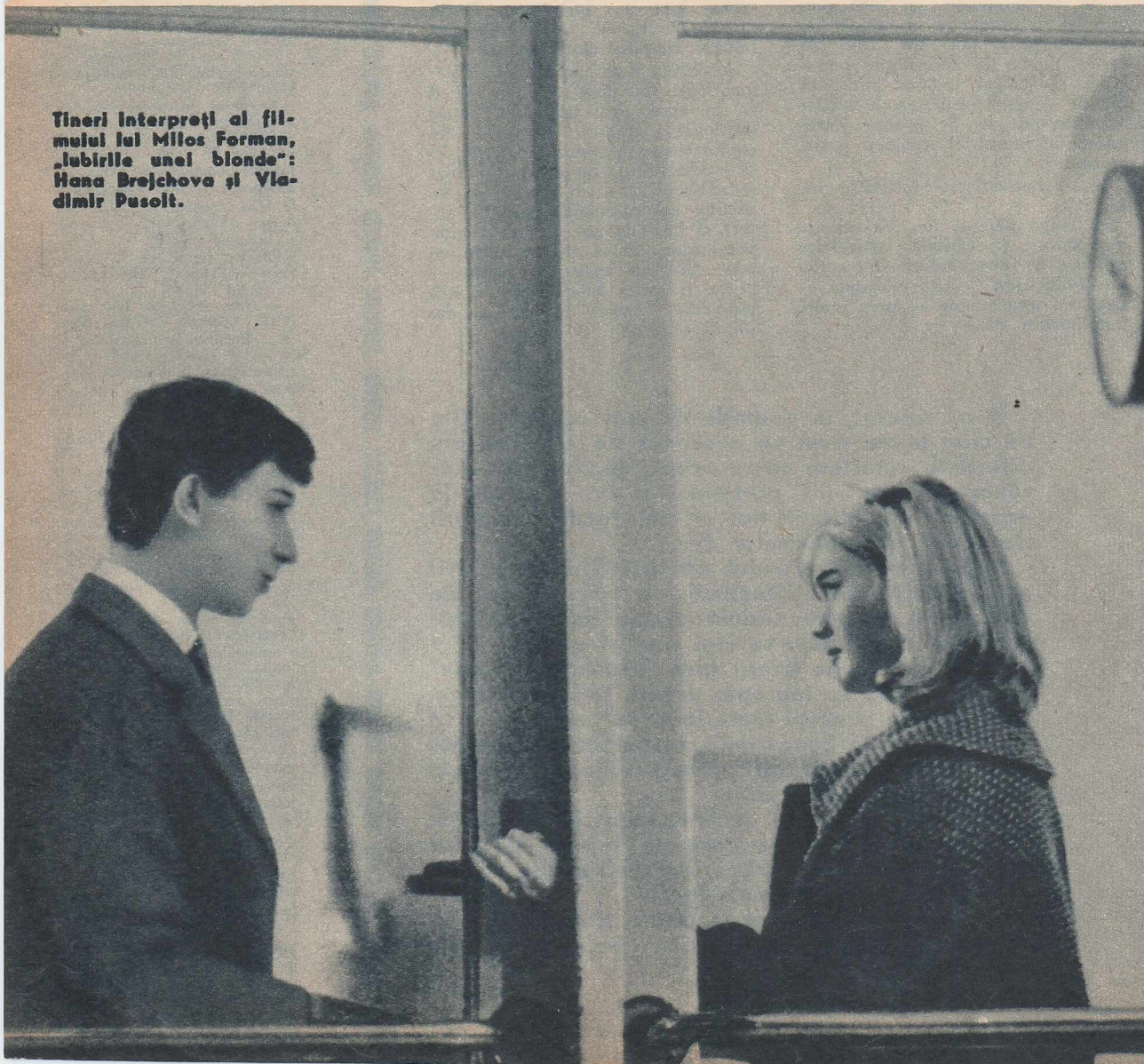
tînăra evreică evadată dintr-un „transport” spre Terezin (rolul era interpretat de Dana Smutna), dramatica poveste de dragoste care n-a durat decît cîteva zile și al cărei sfîrșit tragic poartă pecetea atrocităților fascismului. Aceeași epocă istorică, într-un alt film memorabil, semnat de Jiri Krejčík : **Principiul suprem**, istoria tragică a unui profesor de latină care încearcă, în anii ocupației, să trăiască înconjurat numai de autori clasici.

Nici creația lui Vojtech Jasny, **Cînd vine pisica**, nu reprezintă, practic, un salt surprinzător. El a fost devansat de două creații notabile : magia poetică din **Dorința** lăsase o profundă impresie cu prilejul întîlnirilor tradiționale ale filmului pentru tineret de la Cannes, iar drama psihologică **Am supraviețuit morții mele** a fost apreciat pentru vigoarea protestului antimilitarist al relatării cinematografice despre un deținut din lagărul de concentrare

O izbutită parodie a genului western: „Joe Limonadă”.

Tineri interpreți al filmului lui Milos Forman, „Iubirile unei blonde”: Hana Brejkova și Vladimír Pusolt.

de la Mauthausen. **Cînd vine pisica** s-a impus totuși, mai presus de toate, ca o creație profund originală. Poate pentru că a știut să îmbine firele folclorului într-o compoziție de basm modern, cu profunde sensuri contemporane; poate pentru că a știut să impună, pentru prima oară, o dramaturgie în culori. După **Nota zero la purtare**, de Jean Vigo, și **Miracolul din Milano** al lui De Sica, filmul lui Vojtech Jasny a lărgit considerabil genul basmului cinematografic printr-o viziune cu mari disponibilități imaginative și lirice.

După consacrarea internațională a lui Jasny, succesivele distincții cucerite de colegii săi în toate marile festivaluri cinematografice din ultimii ani impun concluzia că în cinematograful cehoslovac s-a produs un salt calitativ. Să ne oprim pentru o clipă la două creații semnate de Ján Kadar și Elmar Klos. Prima, **Moartea se numește Engelchen** : un film închinat anilor de rezistență, realizat într-un stil foarte personal, o poveste emoționantă, un montaj îndrăzneț (întoarceri în timp, amintind Hiroșima, dragostea mea a lui Alain Resnais), o imagine foarte frumoasă, o interpretare sobră; apoi al doilea film remarcabil al aceluiași regizori : **Acuzatul**. Pe un subiect de actualitate, realizat într-un stil sever, filmul aduce în spațiul ecranului un proces, reușind să „spargă” aparențele statice printr-o dinamică interioară a acțiunii, asemănătoare, parcă, disputei psihologice de mare tensiune dramatică din 12 oameni furioși.

Numeroase alte nume de regizori ieri s-au impus (adesea debutul fost sinonim cu consacrarea) în zile din urmă. Regizoarea Vera Prejtilova a fost repede denumită „gnez Varda-cehoslovacă, de la prima întâlnire cu publicul și critica; filmul său **Despre altceva** interesat de gimnasta Eva Bosakova, actrița Vera Uzelakova, confruntă estetinele a două femei, reușind (în-

tr-o creație specific feminină) să dea mult adevăr și nuanțe psihologice personajelor. Karel Kachyna studiază, în **Zidul înalt**, cu multă sensibilitate, poezia prieteniei ce se stabilește între o fetiță de 11 ani și un bărbat infirm, grav accidentat. Același regizor, în **Speranțe** urmărește istoria unui bărbat și a unei femei care duc cea mai dură dintre lupte: aceea cu ei înșiși. Jaromil Jires, în **Primul strigăt**, conduce acțiunea filmului său în decursul unei singure zile — ziua în care o femeie va naște — desenând prin amintirile protagoniștilor conturul unei emoționante și adevărate povești cinematografice. Zbynek Brynych este autorul unui foarte dramatic și concentrat film, **Deportarea din paradis**; ultimele ore trăite într-un ghetou vorbesc aici despre eroismul și lașitatea oamenilor, despre sentimentul de solidaritate în rezistență. Să amintim și contribuția unor „veterani” la această întinerire a filmului cehoslovac (Karel Zeman, cu **Doi mușchetari**), reabilitarea unor genuri (spirituala parodie la adresa poncifurilor westernului obținută de Oldrich Lipsky în **Joe Limonadă**), afirmarea unui alt studiu cinematografic, cel din Bratislava (indeosebi prin **Boxerul și moartea**, creat de Peter Solan).

Sînt doar cîteva momente reprezentative pentru școala cinematografiei cehoslovace contemporane, la care s-ar mai putea adăuga fără riscuri alte nume noi — Vlacil, Polak, Kucera, Kalis — și alte titluri de filme demne de reținut.

Dintre toate afirmările recente ale școlii cinematografice cehoslovace, ne oprim în continuare la cele care ni se par îndeosebi interesante. Primul lung metraj al lui Jan Nemec, **Diamantele nopții**, impresionează prin limbajul său cinematografic ce creează o perfectă identitate între percepțiile senzoriale și starea de spirit a personajelor. Filmul a fost proiectat și pe ecranele noastre, în cadrul cinematecii, producînd stupeoare; foarte probabil că acest film nu ar avea succes în rețeaua comercială. Dar este de o frumusețe fascinantă. Acțiunea este simplă: doi tineri deportați evadează, fug cu înverșunare, luptînd cu epuizarea, cu foamea, cu spaima, cu obsesiile. Sînt prinși și condamnați de niște bătrîni derizorii, epave umane degustătoare care serbează (în secvențe demne de arta lui Bunuel), cu mare tîmbălău, „fapta lor de arme”. Sentința este executată... sau poate nu. Cursa disperată a tinerilor reînțepe, fără cruțare, fără răgaz, imaginile lor, cu luciri de diamant, pierzîndu-se în noaptea. (De aici, și din întreaga evoluție a filmului, simbolul titlului: „diamantele nopții”, în noaptea fascismului.) Poveștea propriu-zisă, împreună cu refugierile în amintiri și proiecțiile min-tale ale eroilor, alcătuiesc un tulburător amestec de gînd, vis și acțiune, ce poartă pecetea realității unor ani tulburi!

Foarte semnificativă pentru școala cinematografiei cehoslovace și pentru stadiul ei actual, este și prezența insolită în arta filmului a unui alt tinăr, Milos Forman. O atestă presa de pretutindeni, care compară personalitatea regizorului (nici mai mult, nici mai puțin) cu a unui Fellini sau Antonioni. Ne-au reținut atenția și cele scrise de celebrul dramaturg Friedrich Dürrenmatt, într-o revistă din Neuchatel, privind primul film al lui Forman, **Popa prostu'** (intitulat, în traducere franceză, **Asul de pică**): „Filmul este foarte reușit. Totul este foarte adevărat și foarte simplu: personalitatea tinerilor eroi, timiditatea lor, întrebările fără răspuns, atmosfera poetică din jurul lor. Am fost, de asemenea, impresionat de discreția cu care este evocată curiozitatea adolescenților în ceea ce privește problematica erotică”. Milos Forman a reușit, într-adevăr, un film plin de personalitate, o comedie lirică despre o primă iubire. Al doilea film al lui Forman, prezentat anul acesta în riguroasa competiție venețiană, constituie o nouă mărturie a talentului său. Filmul **Iubirile unei blonde** (excelent interpretat de Hana Brejchova, sora mai mică a celebrei actrițe, care nu se intimidează nici în fața faimei surorii, nici în fața aparatului de filmat) își propune, cu umor, ironie, dar mai ales cu amărăciune, să vorbească despre actele de superficialitate ale unor tineri din zilele noastre. Investigația sa atinge momente de mare adîncime psihologică.

Între Jasny și Forman, prezentul cinematografiei cehoslovace contribuie din plin, prin „vîrfurile” creației, la progresul artei filmului mondial.

Călin CĂLIMAN

CINEAȘTII PREGĂTESC

■ Luchino Visconti a anunțat că la începutul lui 1966 își va realiza un proiect mai vechi: ecranizarea romanului „Străinul” de Camus. Adaptarea cinematografică este semnată de scriitorul francez Georges Conchon (deținătorul premiului Goncourt pe 1964 pentru romanul „l'État sauvage”) și Suso Cecchi d'Amico, vechi colaborator al lui Visconti. În rolul lui Meursault: Alain Delon.

■ Marele actor sovietic Nikolai Cerkasov, care a părăsit pentru o vreme cinematografia din cauza intensei sale activități teatrale, s-a reîntors pe platouri. În coproducția sovieto-franceză „A treia tinerețe” (regizor Jean Dreville) Cerkasov interpretează (coincidență!) rolul unui director de teatru.

■ De mulți ani François Truffaut dorea să realizeze un film după romanul științifico-fantastic al lui Ray Bradbury „451° Fahrenheit”, dar, din motive financiare, a fost nevoit să-și amâne proiectul. Regizorul anunță că-l va realiza în anul viitor, iar în fruntea distribuției nu se va mai afla Charles Aznavour, ci Terence Stamp („Procesul profesorului Weir”), unul din cei mai talentați actori tineri englezi.

■ Cineastul american Howard Hawks și-a ales pentru noul său film „Eldorado” doi actori renumiți: John Wayne, Robert Mitchum și o debutantă: Charlene Holt.

■ La mijlocul lui ianuarie, Jerry Lewis va da primul tur de manivelă al noii sale comedii „Pleacă, pleacă” ce va istorisi întâmplările unui cosmonaut în zborul său spre Lună. Filmările vor avea loc la Cape Kennedy.

■ Rita Pavone își face debutul în cinematografie cu un film, bineînțeles, muzical, realizat de un specialist al genului: Piero Vivarelli. Fotografia nr. 1 o înfățișează pe Rita protejată de un grup de polițiști ce încearcă să temperze manifestările de simpatie mult prea zgomotoase ale admiratorilor ei.

■ Martine Carol (cunoscută din filmul lui Alberto Lattuada, „Plaja”) va fi interpreta principală a coproducției franco-spaniole „Diamantele domnișoarei Antoinette”, film inspirat de o năvelă a scriitorului Felicien Marceau. Se pare că actrița franceză este încântată să aducă pe ecran chipul unei fete care se eliberează de prejudecăți; rolul îi amintește de unele eroine ale vechilor sale filme.

■ Regizorul Henri-Georges Clouzot intenționează să dedice un film marelui dirijor Herbert von Karajan. Aparatul de filmat îl va urmări pe Karajan dirijînd „Simfonia a IV-a” de Schubert, un concert pentru vioară și orchestră de Mozart și simfonia „Din lumea nouă” de Dvorak.

■ Trei regizori italieni binecunoscuți: Vittorio de Sica, Federico Fellini și Luchino Visconti semnează împreună un film alcătuit din trei episoade „Vrăjitoarele”, conceput în stilul unei satire moderne. Drept interpretă a celor trei povestiri au ales-o pe Silvana Mangano.

■ Actorul spaniol Francisco Rabal (ultima oară l-am văzut în filmul lui Bardem „La ora cincii după-amiază”) va fi partenerul Annei Karina („Scherazada” — foto 2), într-o ecranizare pe care Jacques Rivette o realizează după romanul lui Diderot „Călugărița”.

MATA HARI sau H

Mai complet, întrebarea din titlu ar suna cam așa : Mata-Hari a fost numai o dansatoare plină de temperament sau și spioană germană ? Nenumărate romane, piese de teatru, memorii, chiar studii istorice au apărut și continuă să apară pe acest subiect. Au fost turnate o seamă de filme — unul cu Greta Garbo în rolul titular — având ca pretext povestea acestei femei misterioase care a fost (sau nu a fost ?) spioană. Ultimul film din seria „Mata-Hari” — realizare a lui Jean-Louis Richard cu Jeanne Moreau în rolul principal — a rulat pe ecranele pariziene chiar anul acesta. Și ultima lucrare literară pe această temă datează tot din 1965 : este cartea apărută la Paris și semnată de Sam Waagenaar, ziarist, olandez ca și Mata-Hari. Căci Mata-Hari, faimoasa dansatoare „javaneză” care a lansat în Europa moda dansurilor exotice, Mata-Hari, străbuna strip-tease-ului de azi, era de fapt olandeză... Da, cu toate că legenda spune altfel.

Să mergem mai întâi pe firul acelei legende menite să-i creeze o aureolă de mister și ispită.

„Mata-Hari s-a născut în Java din căsătoria unui european și a unei indigene. Din fragedă copilărie a fost inițiată în tainele dansurilor sacre din insulă, așa că atunci când căsătoria ei cu un ofițer olandez, bețiv, s-a dovedit a fi o greșală, ea a fugit în Europa. Aci a fost purtată în triumf nu numai pentru arta ei „prodigioasă”, ci și pentru că era o femeie de o extraordinară inteligență și frumusețe. Mata-Hari a cunoscut personalități eminente din diferite țări, iar aceste prietenii internaționale au atras asupra ei atenția autorităților franceze care, în timpul primului război mondial, cu ocazia unei treceri a dansatoarei prin Franța, au arestat-o și au condamnat-o la moarte — nu se știe însă cum și pentru ce, dezbaterile tribunalului militar fiind secrete. În fața morții, vestita dansatoare ar fi dat dovadă de un curaj emoționant, căzând, într-o dimineață a anului 1917 „în toată splendoarea tineretii și fatalei sale frumuseți”, strâpunsă de gloanțele plutonului de execuție...

Aceasta este, pe scurt, legenda care a emoționat și a inspirat pe atîta autori de romane-foleton. Dar ce a rămas după jumătate de secol din această poveste ? O femeie cu părul cărunt care în 1917 avea peste patruzeci de ani, pentru că Margarete Gertrude Zelle s-a născut în 1876. Nu în îndepărtata și exotica Java, ci la Leeuwarden, în Olanda.

GRETE ZELLE DEVINE „OCHIUL ZORILOR”

În martie 1895 Margarete Zelle deschide un ziar și citește la rubrica matrimonială a micii publicități următoarele : „Colonelul Rudolf Mac Leod din armata colonială olandeză dorește să facă cunoștință cu o fată tină, în vederea căsătoriei”.

Fata de 19 ani place bărbatului de 40 de ani și perechea Mac Leod pleacă în Indiile Olandeze : în Java și apoi în Sumatra. Nu multă vreme după aceea, căsătoria se desțără. În 1900 Mac Leod își cere

pensionarea și cuplul se întoarce la Haga unde, la un moment dat, colonelul află că soția sa întreține relații dubioase și o gonește. Doamna Mac Leod pleacă la Paris.

Nu are nici cunoștințe, nici bani. Cu toate acestea, ea se instalează la Grand Hotel. („M-am gândit că se va găsi cineva care să plătească nota. Căci știam că sînt o orhidee strălucitoare printre niște păpădii” — a declarat ea mai târziu unui ziarist.) Primii ani au fost grei, dar Madame Mac Leod nu a renunțat la planurile sale inițiale : a face carieră într-un fel sau altul pentru bani, pentru a-și plăti luxul dorit cu ardoare. Și astfel și-a descoperit vocația de dansatoare.

Va crea dansuri și pantomime „sacre”, „brahmanice”, cu toate că niciodată nu a fost în țara lui Brahma și nu a văzut vreodată dansuri hinduse. În martie 1905 parizienii au putut asista la prima demonstrație a „dansatoarei sacre din insula Java” și ceea ce au văzut i-a uimit.

Biblioteca Muzeului de artă orientală Guimet a fost transformată într-un templu sui-generis al zeului Siva, zeu suprem, etern, puternic, bun, înțeleghător, dar totuși teribil în marea sa. În acest cadru apare dansatoarea, o tină fecioară care, culegînd Floarea Dragostei în grădina templului, se oferă zeului. Și tot dansînd, ea își smulge îmbrăcămintea, bucată cu bucată, pînă la ultimul vâl. Succesul a fost prodigios. Ziarele au consacrat un spațiu considerabil poveștii vieții dansatoarei... pe care ea însăși o fabricase : nașterea în Java, inițierea în dansurile sfinte de către preoții zeului Siva, care i-au dat și numele de Mata-Hari, adică Ochiul Zorilor...

Așa a dispărut Margarete Zelle-Mac Leod și s-a născut Mata-Hari.

La început ea se producea în diferite saloane, în fața unui public compus din scriitori, ziaristi, oameni de teatru, pictori. Unii autori presupun că acest mediu, care-i servea ca o trambulină, era foarte adecvat, în același timp, pentru a-și făuri relațiile necesare activității de spionaj. Pe lista lungă a „cunoștințelor” dansatoarei se găsesc diplomați, ofițeri, avocați celebri și chiar miniștri. Cei mai mulți însă — după cum observă Sam Waagenaar — „în mod curios, exercită profesiunea de bancher”. Căci neînsemnata Crete de odinioară trăiește azi în cele mai luxoase hoteluri și cheltuiește averi pentru bijuterii și toalete.

Într-o jumătate de an ea devine vedetă internațională și apare nu numai pe scenele teatrelor din Paris, dar și la Monte Carlo, Madrid, Viena, Roma, ajungînd să se producă chiar la Scala din Milano. Încetul cu încetul renunță la cultul lui Siva ; în repertoriul ei apar dansuri egiptene, spaniole : orice, numai „exotic” să fie ! În 1906 de pildă Mata-Hari pleacă la Cairo, unde rămîne un an. „Această călătorie rămîne destul de misterioasă, căci ea nu dansează la Cairo” — scrie Paul Fuchs, autorul unei biografii a dansatoarei și care o cunoaștea încă de la începutul carierei sale. René Puaux, corespondentul ziarului „Le

Temps”, care a călătorit pe același vapor cu Mata-Hari, scrie în felul următor despre celebra dansatoare : „A renunțat la Siva și la cultul lui. A devenit berlineză, vorbește germana cu un accent foarte puțin oriental și vrea să se stabilească pe malul Sprei în Germania”.

Cu toate acestea, în 1908 o regăsim iar la Paris. Coregrafia așa-

Margarete Zelle-Mac Leod se pregătește să cucerească Parisul...

În culmea gloriei.

zisă „sacră” și „orientală” își pierde din ce în ce mai mult din atracție pentru Mata-Hari. De altfel renumele ei începe să pălească.

În primăvara singerosului an 1914, Mata-Hari împlinise 38 de ani. Vîrsta la care dansatoarele încep în general să se retragă. Ea „rectifică” 8-ul din pașaport transformîndu-l în 0...

În 1914 Mata-Hari pleacă în Germania, unde speră să redevină „dansatoarea sacră” aplaudată cîndva. La 28 mai 1914 semnează un contract cu teatrul Metropol din Berlin, însă la 2 august ea notează în calendar : „Teatrul închis. Războiul”.

FILE NOI ÎN DOSARUL „MATA-HARI”

În acest dosar, prezența dansatoarei în august 1914 la Berlin reprezintă o acuzație foarte grea. „Oare necesitatea imperioasă de bani a făcut din ea, tocmai în acel moment, o spioană în serviciul Germaniei ?” — pune întrebarea Paul

Fuchs. Un alt biograf al lui Mata-Hari, Charles Heymans, afirmă că ea a lucrat pentru germani încă din anul 1904. Litera „H” din indicativul ei H 21 ar dovedi acest lucru. Pînă la 1 august 1914, deci pînă la izbucnirea războiului, această literă „H” figura în matricolul tuturor spionilor germani „cu vechime”. Dar Sam Waagenaar pune o altă întrebare : dacă Mata-Hari a fost agent secret german din 1904, atunci de ce tocmai în preajma războiului a fost chemată la Berlin ? Rămînînd la Paris în lunile care au precedat izbucnirii războiului, „această prietenă a ofițerilor, miniștrilor și bancherilor” ar fi fost germanilor de foarte mare folos.

Dar dansatoarea nu stă la Berlin și nici nu pleacă la Paris, ci la Haga. Și acasă la ea dansează din nou pe muzică de Couperin, de această dată pentru olandezi, „deghizată” — ironie ! — în franțuzoică. Și reușește să mai facă cunoștință cu încă un bancher, baronul van der Cappelen. Acesta o ia în serios, îi asigură casă,

HARI 21?

Mata-Hari — se spune — s-a plictisit la Haga de viața calmă de burgheză. S-a întors deci la Paris, unde teatrele și-au redeschis porțile. Aici, pentru prima dată în viața ei, Mata-Hari se îndrăgostește. Alesul ei, căpitanul Vadim de Masslof, și-a petrecut permisia la Paris. Au stat împreună doar câteva zile, ofițerul trebuind să se întoarcă în prima linie. Într-o zi vine vestea că Masslof, grav rănit, se află în tratament la Vittel.

Căpitanul Ladoux cunoaște bine dosarul doamnei Zelle, zisă Mata-Hari. Știe de pildă că ea a venit la Paris trecând prin Spania și nu prin Londra, cum obișnuiau în vremea aceea olandezii neutri. De ce? Pentru simplul motiv că Anglia i-a refuzat viza de trecere lui Mata-Hari, în al cărei dosar s-au adunat în ultimii ani multe date suspecte. Și această persoană dorește să meargă la Vittel, unde se organizează în mare secret un centru al aviației de bombardament! Ladoux cunoaște și existența baronului Cap-pelen, știe că baronul este francofil. Întrebând-o pe doamna Zelle despre sentimentele sale față de Franța, Ladoux întinde o cursă:

— Dacă ții așa de mult la Franța, ați putea să-i faceți servicii mari. V-ați gândit vreodată la acest lucru?

— Da și nu. Dar acestea nu sînt lucruri pentru care să te oferi tu însuși.

— Ați accepta?

— Nu m-am gândit mai serios.

— Prețul dumneavoastră ar fi probabil foarte mare?

— Asta, da!

— Știți ce? Plecați la Vittel și veniți la mine din nou după ce ați luat o hotărîre.

Mata-Hari își revede iubitul pe un pat de spital, în stare gravă. Sectorul de front unde luptase Masslof a avut de suportat un violent atac cu gaze. Ochiul drept al căpitanului este definitiv pierdut, o orbire lentă și completă îl amenință. Mata-Hari, fosta „dansatoare sacră”, una din cele mai mari aventuriere ale secolului, îndrăgostită pentru prima dată la patruzeci de ani, nu se gîndește prea mult la consecințele aceluși „da!” entuziast pe care-l pronunță răspunzînd la întrebarea lui Masslof: „Vrei să te măriți cu mine?” Cîte amănunte romantico-sentimentale îi așteaptă pe autorii romanelor-foleton sau de scenarii care, peste cîțiva ani, se vor ocupa de viața zbuciumată a lui Mata-Hari!...

— DE CÎȚI BANI AVEȚI NEVOIE? — UN MILION!

La 16 septembrie 1916 dansatoarea se întoarce la Paris. Iată cum povestește în memoriile sale căpitanul Ladoux cea de-a doua întîlnire cu Mata-Hari:

— ...Sînt enervată, zdrobită. Aș vrea să-l revăd pe prietenul meu — spune ea.

— Ați de mult îl iubiți?

— Este, poate, prima dragoste a vieții mele.

— Ei bine, atunci va trebui să vă căsătoriți cu el.

— ...Familia sa... tatăl lui, care

este amiral, nu-i vor permite această mezialianță (un suspin adînc, o pauză lungă, apoi): ah, dacă aș avea bani!

— De cîți bani aveți nevoie?

— Dumneavoastră nu veți putea niciodată să-mi dați atîția... Un milion!

— Într-adevăr, noi nu sîntem prea bogați. Spionajul francez...

Mata-Hari se uită lung în ochii căpitanului:

ment. Acel Kramer era șeful spionajului german din Olanda! Ladoux avea nevoie doar de dovezi concrete pentru a o aresta. „Contractul” pentru un milion de franci a rămas deschis; Mata-Hari a plecat spre Belgia.

„ESCALĂ” LA SCOTLAND YARD

Pentru a ajunge în Belgia ocupată de germani, Mata-Hari trebuia să

Ultima protagonistă a seriei de filme „Mata-Hari”: actrița franceză Jeane Moreau. Premiera a avut loc anul acesta la Paris.

— Și dacă devin amanta Kron-prințului, puteți să-mi dați acest milion?

Căpitanul tace, dar ea continuă:

— Am fost o dată amanta Kron-prințului, așa că... De altfel nemții m-au adorat ca pe o regină, pe cînd la dumneavoastră am fost tratată ca o... Îmi dați voie să încerc? Milionul mi-l veți da dacă veți recunoaște utilitatea serviciilor mele. Unde va trebui să mă duc? În Germania sau în Belgia?

— În momentul de față Belgia ne interesează mai mult.

— Bine. Cunoșc tocmai acolo pe cineva, un om important care mi-a făcut unele propuneri. Am să-i scriu. Am să mă duc la Bruxelles cu niște toalete grozave.

„Omul important” despre care vorbea dansatoarea se numea Wurfain și era de profesiune... bancher.

— Nimeni, absolut nimeni nu va putea să vă introducă în cercurile respective germane, doamnă Mata-Hari. Nu uitați că se va ști că v-ați întors din Franța.

— Ba da! Un singur om poate face acest lucru. Și el a fost cîndva amantul meu. El poate să intre oriunde și mă va introduce chiar la statul-major general, dacă îi solicit acest lucru.

— Cum îl cheamă?

— Kramer.

Căpitanul Ladoux a declarat mai tîrziu că presupunerea sa că Mata-Hari era spioană germană s-a transformat în certitudine în acel mo-

treacă prin Olanda. Ea posedă un pașaport olandez în regulă cînd se urcă pe bordul vaporului englez „Hollandia” ca să ajungă într-un port olandez. Contraspionajul britanic o arestează însă de îndată. Mata-Hari, indignată, sigură pe ea, știindu-se nu numai „faimoasă dansatoare” dar și „mare spioană” în slujba Franței, în loc să aștepte liniștită desfășurarea anchetei, face scandal, cere să fie ascultată personal de către șeful Scotland Yard-ului, Sir Basil Thomson. Și cînd audiența are loc, ea nu numai că se declară spioană franceză, dar îi relatează lui Sir Basil toată conversația avută cu căpitanul Ladoux...

Scotland Yard îl informează prin cablu pe acesta din urmă care, la rîndul lui, răspunde printr-o scurtă telegramă:

„Nu înțeleg nimic. Expulzați femeia în Spania!”

Zis și făcut! Thomson, la despărțire, îi spune lui Mata-Hari: „Madame, ascultați un om cu experiență. Renunțați la toată treaba asta!”

Să renunțe? Acum, cînd era pe cale să-și cîștige milionul? Mata-Hari nu observă că a făcut o imensă gafă, se consideră încă „angajată” și, ajunsă la Madrid, îi scrie lui Ladoux o scrisoare după alta, cerînd instrucțiuni. Scrisorile ei rămînd fără răspuns, se hotărăște să acționeze singură. Cum? O vom vedea într-un articol viitor.

Ion ASZÓDY

Într-o scenă din filmul „Mata-Hari”. Greta Garbo în rolul lui Mata-Hari.

mobilă, servitori. Este, poate, ultima ei șansă de a se stabili undeva și a duce o viață fără griji.

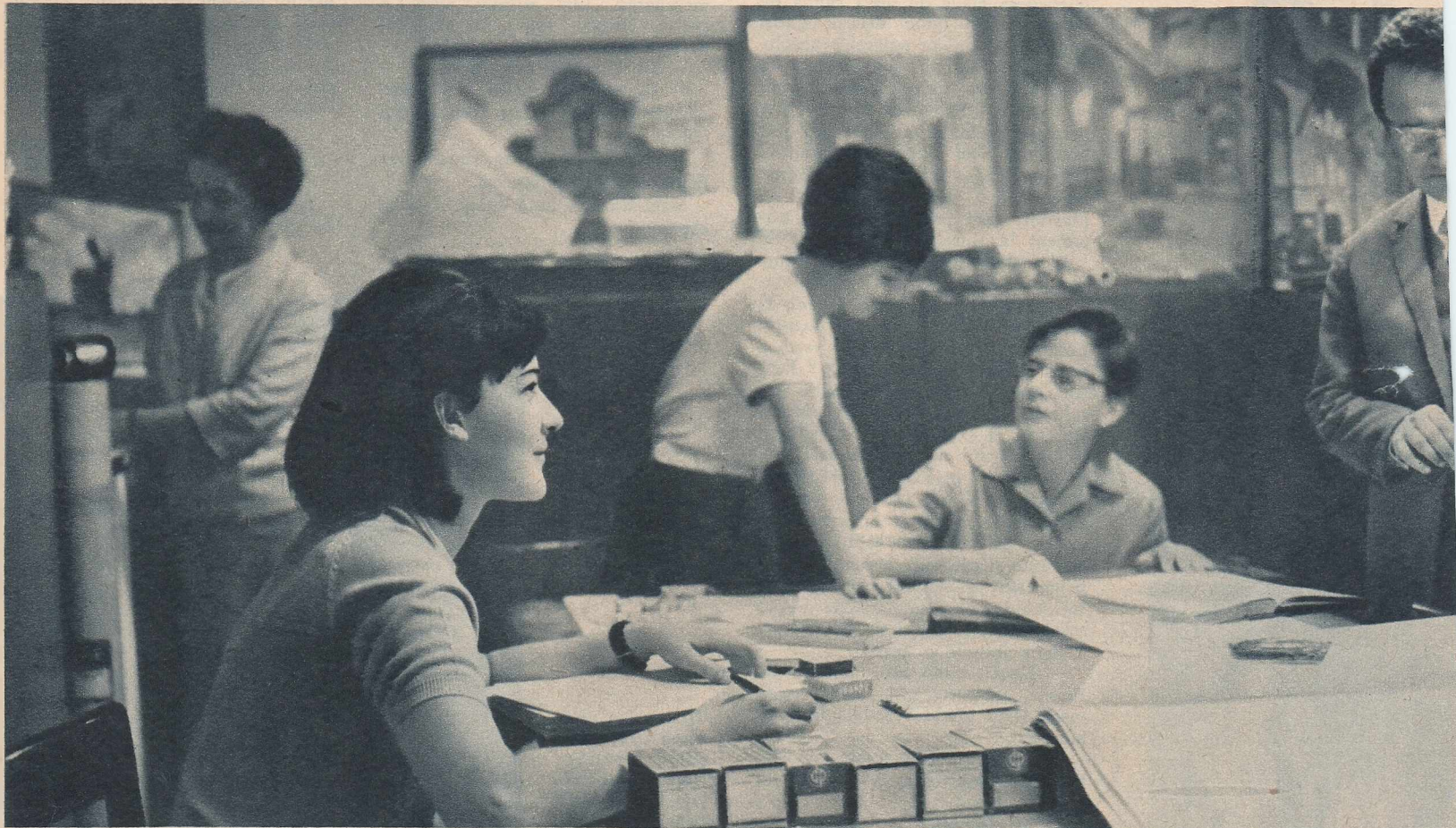
Dar viața liniștită nu i se potrivește acestei femei în vinele căreia curge sînge de aventurieră — spun unii autori. Dacă o cuprinde dorul de ducă, nu poate sta pe loc. Instinctul domină în ea inteligența, care este, de altminteri, mediocră.

Exagerări sentimentale! — declară alți autori. Răspunsul este mult mai simplu: Mata-Hari nu rămîne la Haga pentru că nu poate rămîne acolo. Ea trebuie să părăsească pămîntul natal, pentru că Inaltul Comandament German i-a dat bani și o obligă să îndeplinească angajamentele de spioană.

SPIOANĂ DUBLĂ?

În august 1916 căpitanul Ladoux, șeful contraspionajului francez, a primit vizita unei doamne străine, foarte elegante, cu numele de Zelle, care l-a rugat să-i elibereze un bilet de liberă trecere pentru zona militară de la Vittel. Ce se întîmplase?

Prof. univ. arh. Grigore Ionescu (dreapta), șeful catedrei de istoria arhitecturii românești, pregătește cu colectivul catedrei noi lecții.

DESPRE ARHITECTURĂ, EXCURSII, CĂRȚI

În Raportul prezentat la cel de-al IX-lea Congres al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se la proiectarea în activitatea în construcții, spunea :

„Trebuie promovate în continuare inițiativa și spiritul inovator al arhitecților și constructorilor pentru înlăturarea uniformității soluțiilor arhitecturale, lărgirea varietății noilor blocuri de locuințe, precum și îmbunătățirea arhitecturii construcțiilor industriale. În acest scop este necesară folosirea a tot ceea ce este mai avansat în domeniul construcțiilor, acordându-se totodată o mai mare atenție specificului local“.

Fără îndoială, aceste prețioase indicații ale partidului au o deosebită importanță și pentru pregătirea noii generații de arhitecți, studenții de azi ai institutului de arhitectură. În legătură cu necesitatea pregătirii lor pentru sarcinile ce le vor sta în față atunci când vor părăsi băncile școlii, am avut o convorbire cu doi profesori și doi studenți, oprindu-ne de data aceasta

la un singur aspect și anume acela al informării și documentării.

Cunoașterea profundă a tot ce a creat arhitectura în trecut și azi este una din condițiile esențiale de formare a viitorului arhitect. În țara noastră există nenumărate și însemnate monumente care marchează dezvoltarea continuă a arhitecturii românești ca și dibăcia constructivă a meșterilor populari. În afară de arhitectură „cultă“, arhitectura și arta populară au creat piese de nepieritoare valoare, a căror cunoaștere este mai mult decât oricând necesară formării unui arhitect.

Discuția noastră a pornit de la aceste două întrebări :

1. Munca de informare a studentului arhitect, în funcție de condițiile create în institut, poate fi considerată satisfăcătoare ? De ce sînt atît de reduse excursiile de studii ?

2. Institutul e pentru formarea unui arhitect specializat sau a unui arhitect multilateral ? Și de ce ?

„Studentul arhitect trebuie învățat a compune cu natura, cu cadrul existent, cu spiritualitatea istoricește constituită“, ne-a declarat șeful catedrei de teoria arhitecturii, prof. arh. Gh. Petrașcu. În continuare, d-sa ne-a spus :

— Una dintre particularitățile învățării meseriei de arhitect este și aceea că ea nu se poate face numai din carte, practicînd în atelier, vizitînd sau lucrînd pe șantier. Cunoașterea directă a edificiilor remarcabile construite de-a lungul istoriei este la fel de necesară pentru înțelegerea problemelor arhitecturii și a soluționării lor, pentru desăvîrșirea educației vizuale. Desenul sau fotografia rămîn, în aceste privințe, insuficiente ; cea mai bună fotografie sau cel mai iscusit desen nu pot produce impresia oferită de cunoașterea directă a monumentelor, în primul rînd impresia legată de mărimea

lor reală, de legătura ce se stabilește între edificiu și cadru etc. Valoarea estetică a unui monument nu rămîne aceeași dacă el ar fi plasat în alt peisaj, în alt climat. Nesocotirea acestui adevăr a condus la eșecuri grave pe cei care au reprodus în alt cadru și la alte dimensiuni monumente celebre. Replicile Partenonului ridicat în veacul trecut în diverse orașe europene sau americane sînt un fiasco. Rezumîndu-te numai la carte sau la document grafic te subordonezi autorului cărții sau documentului. Observarea personală — izvorul tuturor invențiilor — este posibilă numai la contactul cu realitatea. Problemele varietății și ale specificului nu-și pot găsi o corectă și autentică rezolvare decât prin acest mod de a concepe compoziția arhitecturală. Totdeauna s-a considerat că educația arhitectului s-a desăvîrșit prin călătorii de studiu, suficient de îndelungate ca să-i per-

dierea lacunei, sarcina ce ne revine se ușurează mult.

— Temele de proiectare pot fi ajutate de asemenea excursii de studii ?

— Sigur că da ! Din acest an — am propus teme de proiectare localizând obiectul într-un loc real, exact precizat, de obicei în vecinătatea unui monument semnificativ și am trimis studenții să vadă locul, să studieze monumentul, i-am îndemnat să studieze armonizarea dintre ce există și ce adaugă ei. Dar ne-am izbit de dificultatea organizării deplasărilor, a asigurării cazării. Trebuie străduit însă în această direcție, pentru că rezultatele vor fi, credem, bune.

traduceri cu forțele interne ; să învățăm mai temeinic limbi străine ; să oferim posibilitatea studenților de a începe constituirea unor biblioteci personale. Preparatorii și asistenții să facă expuneri în fața studenților, pe probleme, culegând materialul informativ din aceste publicații. Unica noastră revistă de arhitectură e insuficientă, din pricina tematicii interne și externe bogate care-i stă în față și pe care, fatalmente, n-o poate cuprinde. Nu trebuie uitat că seturile de diapozitive sînt un mijloc util de informare. Există în lume unele bine făcute, foarte frumoase, colorate. Se vînd în muzee, în magazine. Există și filme documentare cu su-

nu ne-am confruntat în școală. Această sarcină e cu atât mai importantă și mai grea azi, cînd lucrurile sînt într-o rapidă evoluție. Planul nostru de învățămînt cuprinde și discipline speciale, ca arhitectura clădirilor și ansamblurilor agricole sau a celor industriale, ca arhitectura interiorului etc. Iar la diplomă studenții își pot alege subiecte specializate. Diploma este însă de arhitect, nu de specialist. De altfel specializarea reală nu ar putea veni decît cu timpul — și practica o și realizează în fapt. Ar putea fi ajutată și prin studii post-universitare. În condițiile țării noastre și atîta

Prof. univ. arh. Gh. Petrașcu notînd un proiect.

„S-a făcut ceva, dar prea puțin pentru 1200 de studenți“, e de părere prof. arh. Grigore Ionescu, șeful catedrei de istoria arhitecturii românești, în legătură cu fondul de documentare pus la dispoziția studenților.

— Excursiile de studii, studiul „pe teren“ nu trebuie să diminueze ou nimic importanța studiului în bibliotecă. Noi avem o bibliotecă destul de bogată, fondul de cărți a sporit apreciabil în ultimii ani, iar noua sală de lectură, de curînd intrată în folosință, a lărgit evident posibilitățile de cercetare. Dacă raportăm însă potențialul bibliotecii la numărul studenților : 1200, trebuie să considerăm că-i încă insuficient. Publicațiile de arhitectură în limbi străine se află într-un singur exemplar în bibliotecă. E de la sine înțeles ce se întîmplă cînd profesorul recomandă o carte celor 200 de studenți din an ! Apoi — o altă dificultate : slaba cunoaștere de către studenți a limbilor străine. Rezultatul : mulți dintre ei se limitează la a frunzări revista...

— Ce s-ar putea face ?

— Soluțiile se impun de la sine. Revistele și cărțile cele mai interesante să existe în mai multe exemplare ; să putem face mai multe

biecte de arhitectură, de urbanism. Fiecare catedră din institut posedă o oarecare „zestre de diapozitive“, biblioteca noastră însă nu are... Așadar, în general, în ciuda unor importante realizări, la aceste capitole ale informării mai avem lucrurile de împlinit.

„Idealul : arhitect multilateral“ — au declarat studenții Șerban Popescu-Criveanu și Gheorghe Elkan, ultimii intervievați.

— Prin planul de învățămînt și orientare, institutul nostru de arhitectură tinde să formeze un profesionist multilateral, arhitect, urbanist și chiar proiectant de mobilier în același timp. S-ar putea obiecta că multilateralitatea se opune aprofundării ; iată însă că specificul profesiei noastre o impune. Ca să gîndești o clădire trebuie să știi să gîndești mobilier, după cum nu poți gîndi un cartier sau un oraș dacă nu poți concepe și clădirile care-i dau viață. Predîndu-ne o sumă de cunoștințe din toate domeniile interesînd creația arhitecturală, profesorii noștri se străduie să ne formeze o metodă de gîndire complexă, să ne facă să putem rezolva „în viață“ și probleme cu care

timp cît numărul arhitecților rămîne încă inferior necesităților, unicul nostru institut de arhitectură — și părerea noastră este că în curînd va trebui să apară un al doilea și chiar un al treilea, în alte orașe ale țării — trebuie să-și păstreze profilul actual, adică să nu adopte specializarea.

Interviuri luate de Bazil DUNĂREANU
Fotografiile de Traian PROSAN

COPERTA NOASTRĂ

Arh. Ascanio Damlan, rectorul Institutului de arhitectură „Ion Mincu“ din București.

Fotografie de Hedy LÖFFLER

SI PROFIL

mită cercetarea atentă, meditația, chiar releveul.

Cunoașterea valorilor arhitecturii noastre populare sau culte, a peisajului românesc și a oamenilor noștri, a numeroaselor și impresionantelor realizări prezente, iată o extraordinară experiență ce trebuie studiată. Și aceasta nu se poate face numai prin conferințe, proiecții de diapozitive, citire de cărți etc. Trebuie neapărat călătorit.

Pînă de curînd institutul nostru organiza anual pentru fiecare clasă de studenți o excursie de cîteva zile în diverse regiuni ale țării. Era puțin, dar incontestabil folositor. Din cauza sporirii numărului de studenți primiți în anul I (începînd din 1960, sînt 200 în loc de 80) aceste excursii au devenit dificile. Dintr-o greșită interpretare a unor reglementări, în anul acesta excursiile au fost suprimate. Faptul este cît se poate de regretabil. Cum însă Ministerul Învățămîntului ne înțelege și ne sprijină în găsirea acelor soluții care să ducă la reme-

CUPRU

Crîmpeie din istoria veche și nouă a primului metal cunoscut de oameni

„La Metal Exchange cuprul a înregistrat valori ridicate...” — au transmis adesea, în vremea din urmă, agențiile de presă. Reflectate astfel la importanta bursă a materiilor prime din lumea capitalistă, „criza rhodesiană” — cu implicațiile sale de ordin economic — precum și recenta grevă a minerilor din Chile au adus din nou în centrul atenției acest metal roșiatic pe care îl întâlnim la fiecare pas în viața de toate zilele. Nu este pentru întâia oară. Elementul 29 din tabloul lui Mendeleev are o îndelungată istorie.

Vechii greci l-au numit *chalkos kyprios* — după insula Cipru unde a fost găsit de ei în cantități mari — iar romanii, *cuprum*. Dar cei care i-au dat cuprului numele ce-l poartă și astăzi n-au fost cei care l-au cunoscut și l-au folosit mai întâi.

EPOCILE DE AUR ALE CUPRULUI

De curînd, un grup de colaboratori ai Institutului oriental din Chicago au scos la iveală — în urma unor săpături efectuate în podișul Anatoliei (Turcia) — trei ace din cupru, lungi de numai trei centimetri, dintr-un strat considerat ca avînd o vechime de nouă milenii. Or, pînă nu demult se aprecia că începuturile folosirii cuprului datează din timpul civilizației badariene — cea mai veche dintre civilizațiile egiptene prehistorice (aproximativ 5000-4500 î.e.n.)...

La sfîrșitul celui de-al patrulea mileniu î.e.n., în nordul Mesopotamiei apar și primele topitorii. Aliajele, și în primul rînd bronzul (cupru plus cositor), fac să se profileze perspectivele unei adevărate „epoci de aur” a cuprului. Și într-adevăr o astfel de epocă își face curînd apariția. Imperiul roman, în plină înflorire, are nevoie nu numai de monede de aramă, ci și de scuturi de bronz pentru războinici, de candelașe și busturi care să împodobească palatele, edificiile publice. Numai Pliniu citează numele a 336 renumiți topitori — care au turnat mii de statui de bronz... Una din minele de unde romanii scoteau această materie primă era cea de la Rio Tinto (pe teritoriul Spaniei de azi), care se numără printre cele mai vechi de pe continentul european.

Multe veacuri mai tîrziu cuprul continua să fie extras dintr-o serie de mine de pe teritoriul Europei. În nordul continentului se afla mina de la Falun (Suedia), exploatată de una dintre primele întreprinderi miniere din lume, „Stora Kopparbergs”, înființată în secolul al XIII-lea și ale cărei privilegii au fost reconfirmate în 1347 de regele Magnus al II-lea. La Mansfeld, în sud-estul Munților Harz (Germania) existau de asemenea zăcăminte importante; cu cuprul de aci și-a realizat Albrecht Dürer gravurile ce i-au adus faima. Și, în sfîrșit, nu se poate vorbi de istoria exploatării cuprului fără a aminti de mina de la Cornwall (Anglia) care

în secolul al XIX-lea era considerată încă cea mai mare producătoare din lume. De altfel Europa a deținut multă vreme înființarea pe acest tărîm, ajungînd să furnizeze în prima jumătate a secolului al XIX-lea două treimi din producția mondială de cupru.

Astăzi situația este însă cu totul alta. Centrul de greutate al extracției cuprului s-a mutat pe continentele american și african, pe locul întii în producția mondială aflîndu-se Statele Unite. E drept, indienii de pe teritoriul american cunoșteau din vechime arama, dar America s-a afirmat pe piața mondială a cuprului mult mai tîrziu, în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Principalele societăți

care se ocupă de extracția și prelucrarea cuprului american — și, după cum se va vedea, nu numai american! — sînt Kennecott Copper Co., Anaconda Copper Mining Co., Phelps Dodge Corporation, United Verde Copper Co., Calumet and Hecla Consol Copper Co. În „clasamentul” celor mai mari producătoare, Statele Unite le urmează tot o țară din emisfera vestică — Chile — apoi, după U.R.S.S. situată pe locul al treilea, Zambia (fosta Rhodesie de nord), Canada și Congo (cu zăcămintele sale din Katanga). Cît privește Europa, printre țările actualmente producătoare se numără, după cum am mai spus, Uniunea Sovietică, apoi Ciprul, R. F. Germană, Iugoslavia, Spania, precum și

o serie de state în care extracția cuprului este mai mică sau de dată mai recentă ca Polonia, Ungaria, Bulgaria. Cuprul românesc este extras și prelucrat într-o serie de bazine mai vechi dar modernizate în anii de după eliberare, precum și în noile exploatare miniere de la Moldova Nouă și Leșul Ursului, recent intrate în producție*).

Mici producători de pe alte continente sînt Japonia — în Asia — și Peru și Bolivia în America de Sud. În ultima vreme s-au mai descoperit zăcăminte — importante, se pare — în Australia.

În general, țările producătoare de minereu sînt totodată și producătoare de metal. Dar există centre de prelucrare a cuprului și într-o serie de țări europene importatoare — Anglia, Belgia, Franța.

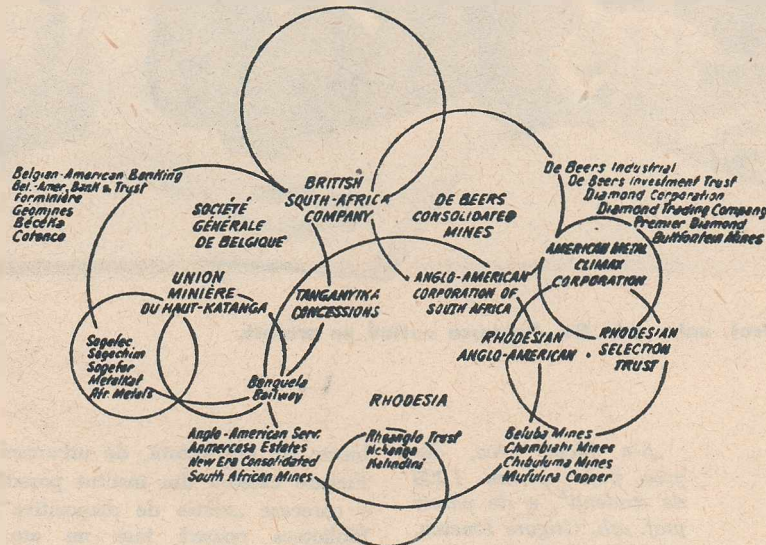
Ce a determinat răspîndirea și intensificarea extracției cuprului în lume (numai în primele 9 luni ale acestui an s-au produs 2.964.709 tone)?

Mai puțin „nobil” decît aurul sau argintul, „metalul roșu” s-a dovedit a fi de-a lungul vremii una din materiile prime de cea mai mare importanță. Transformat în unelte, podobe, monede în vremea antichității, element indispensabil transportului pe apă din momentul în care corăbiilor cu pînze le-au luat locul vasele acționate cu abur, folosit la fabricarea cartușelor și, pînă în secolul al XIX-lea, a tunurilor, cuprul și-a demonstrat pe deplin utilitatea abia în condițiile civilizației contemporane. Industria construcțiilor navale, aviației, de automobile, de utilaje — iată numai cîteva din ramurile în care cuprul e nelipsit. Dar domeniul care l-a așezat în primul rînd la loc de cinste în vremea noastră este electrotehnica — aproximativ jumătate din întreaga producție de metal roșu fiind destinată acesteia. Căci nici un alt metal nu-l egalează în ce privește conductibilitatea.

O ALTĂ ISTORIE

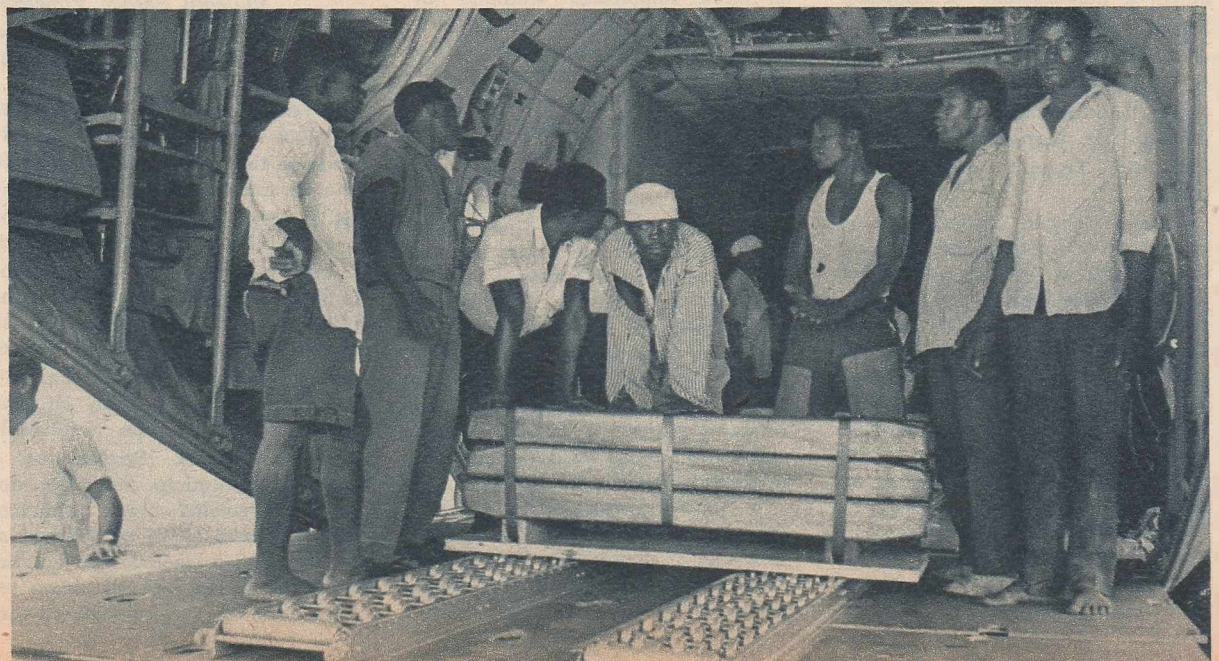
Dar cuprul cunoaște și o altă istorie decît aceea a punerii sale în slujba cerințelor tehnicii. Este istoria înrobirii economice sau politice a unor popoare, determinată de existența acestei materii prime în subsolul țărilor lor. Iată cum se face că zăcămintele de la poalele Cordi-

* Vezi „Flacăra” nr. 27/1965.

Lanțul capitalului străin care a subjugat „centura de cupru” africană.

După proclamarea unilaterală de către Ian Smith a independenței Rhodesiei de sud, transportul de cupru din Zambia se face pe calea aerului. Dacă acest mod se va dovedi rentabil, Zambia se va putea dispensa definitiv de transportul prin Rhodesia de sud. Fotografia înfățișează un prim fot de înșurubire de cupru din Zambia descărcat la Dar es Salaam (Tanzania).

lierilor sînt chiliene mai mult cu numele, cîci în proporție de 90% ele se află în posesia a două mari companii nord-americane, iar cele din Zambia și Katanga se găsesc sub controlul capitalului anglo-american-belgian ce exploatează Copperbeltul — „centura de cupru” africană. Lucrurile s-au petrecut astfel...

Chuquicamata este o regiune din Chile, situată în partea de apus a Cordilierilor, locuită în vremuri de demult de indienii chucos. Cînd pe acele meleaguri au năvălit războinicii incași din Peru, aceștia au constatat că indienii chucos foloseau o serie de obiecte de aramă — cuțite, topoare etc. Incașii stabiliți aci au preluat repede meșteșugul prelucrării cuprului și, de la numele indienilor chucos, au botezat regiunea Chuquicamata. Părăsite și date uitării după prăbușirea statului incas, exploatarea de cupru din Chile au fost descoperite din întîmplare de un conchistador spaniol, Diego de Almagro, în 1536. Pînă prin 1910 chilieni s-au ocupat singuri de această bogăție a subsolului țării lor. Dar în acel an și-a făcut apariția un om de afaceri din Boston, Alberto Burnage, care, cu sprijinul financiar al firmei „Guggenheim”, a trecut la exploatarea zăcămintelor din Chuquicamata. Zece ani mai tîrziu concernul american din industria cuprului Anaconda Copper intra în stăpînire pachetului de acțiuni al minelor din Chuquicamata — care dau în prezent aproximativ jumătate din producția de cupru din Chile (660 000 t). De cealaltă jumătate s-a ocupat un alt mare trust nord-american, Kennecott Copper. „...Ei iau cuprul și nouă ne lasă gropile” — spun cu mînie minierii chilieni. Munca lor istovitoare, viața lor de chin și mizerie a fost înfățișată pregnant de scriitorul Jacques Lanzmann în cartea sa „Șoarecele Americii”.

Așa cum cuprul chilian a devenit... american, tot astfel și cel din Rhodesia de nord a devenit... britanico-american-sud-african. Aceasta s-a întîmplat în 1889, cînd British South-Africa — societate înființată de colonialistul Cecil Rhodes în vremea reginei Victoria, într-o perioadă de activă expansiune colonială — a obținut de la o serie de șefi de trib monopolul de a exploata în Rhodesia de nord „tot ce se găsește sub pămînt la o adîncime mai mare de zece picioare”. La rîndul său, British South-Africa a încredințat extracția altor companii — dintre care cele mai importante sînt Rhodesian Selection Trust (peste 57% capital american) și Anglo-American Co. of South-Africa (capital britanic, american și sud-african). British South-Africa a primit ca parte din beneficii de-a lungul a 75 de ani 135 milioane lire sterline.

Cît privește zăcămintele de cupru din partea nordică a „Centurii de cupru” — Katanga — acestea se află în mîinile lui Union Minière du Haut Katanga — companie belgiană înființată în 1906 și care se află pe locul trei printre societățile ce exploatează cuprul în lume, după Kennecott și Anaconda Copper. La rîndul său, U.M.H.K. face parte dintr-o rețea internațională care grupează alături de ea alte două monopoluri, Rhodesian Selection Trust și Anglo-American Co.

„Steaua Congoului”, prima exploatare de cupru din Katanga, situată la numai cîțiva kilometri de Elisabethville — azi nefolosită și invadată de ape — a rămas parcă să vorbească despre primii pași ai lui Union Minière, cînd băștinașii din satele învecinate erau mînați cu forța să muncească în mină și să

scoată minereul cu tîrnăcopul, cu lopata sau chiar numai cu mîna. Africanilor care au pierit atunci cu duiumul, secerăți de mizerie și de malarie, li s-au adăugat, de-a lungul deceniilor de cruntă exploatare, alte nenumărate victime. Măcinați de boli și de subnutriție, supuși discriminărilor rasiale — un muncitor african din minele Copperbeltului este plătit de 17 ori mai puțin decît un muncitor alb — iată viața celor care trudesc pentru a scoate din adîncurile subsolului lor averi ce-i îmbogățesc pe alții...

CUPRU ȘI POLITICĂ

Acapararea resurselor țărilor bogate în cupru de către monopoluri internaționale a avut însă consecințe din cele mai nefaste pentru respectivele popoare nu numai sub acest aspect, ci și pe tărîm politic. Deosebit de semnificativ este episodul proclamării de către Chombe a secesiunii katangheze. Precum se știe, la numai o lună după declararea independenței Congoului, Chombe a anunțat separarea provinciei Katanga de Congo. Ce se ascundea în spatele acestei acțiuni? O înțelegere secretă între Chombe și Roy Welensky, președintele de

atunci al răposatei Federații a Rhodesiei și Nyasalandului, în vederea creării unui stat care să includă „centura de cupru”. Dacă minele din Ndola (Rhodesia de nord) și Elisabethville (Katanga) ar fi fuzionat — se sublinia la vremea respectivă în presa internațională — ele ar fi devenit al doilea centru din lumea capitalistă în ce privește extracția de cupru. Perspectiva unei întăriri a poziției coloniștilor albi rhodesieni nu corespundea însă intereselor City-ului londonez, deoarece acest fapt ar fi constituit un pericol virtual pentru societățile britanice ce activau în zona Copperbeltului. Așa se face că, primind un raport confidențial urgent de la consulul britanic din Elisabethville, prin care acesta îi anunța intenția lui Welensky de a trimite trupe în sprijinul acțiunii secesioniste a lui Chombe, McMillan l-a convocat în plină noapte pe ministrul de externe Selwin Lloyd. La cîteva ore după noaptea întrevedere, Welensky primea ordinul categoric de a nu interveni...

Implicațiile de ordin politic ale exploatării cuprului au fost încă o dată puse în evidență în zilele din urmă, cînd guvernul Ian Smith a declarat în mod unilateral indepen-

dența Rhodesiei de sud — în pofida avertismentelor britanice. Trecînd la acțiunea de constituire a unui stat rasist al minorității albe, Smith a mizat pe neintervenția Angliei. El știa doar că Anglia depinde, în ce privește necesarul de cupru, de Zambia, al cărei acces la mare trece prin Rhodesia de sud. Or, premierul sud-rhodesian avusese grijă să declare în prealabil că, în cazul unei intervenții britanice, va opri toate legăturile cu Zambia. Consecința ar fi fost încetarea livrărilor de cupru din Zambia către Anglia.

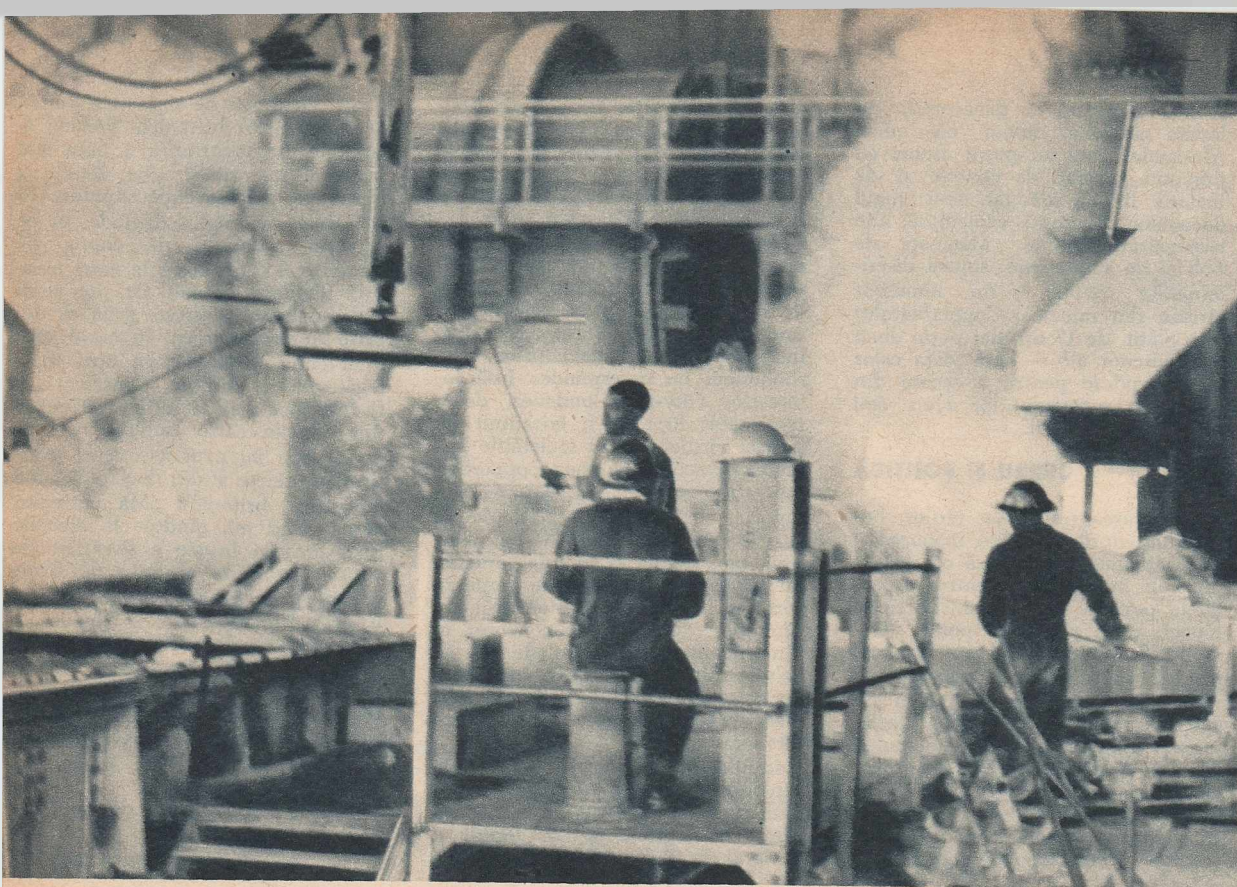
Ce ecou au avut asemenea avertismente reiese și din declarația unui industriaș britanic: „Mă cutremur numai cînd mă gîndesc la efectele unei încetări bruște a livrărilor de cupru din Zambia. Sute de firme britanice, de la Ford Motor Co. la English Electric și de la Hoover la Emi ar avea de suferit”. În acest timp la Metal Exchange cursul cuprului a crescut brusc. Cît privește atitudinea autorităților de la Londra, comentarii occidentali o caracterizează, nu fără temeii, ca „prea moderată”...

Și încă un fapt, tot de dată re-

(Continuare în pag. 16)

Aspect de la mina Chuquicamata, din Chile; cariera, în trepte — lungă de 3,2 km, lată de 1,2 km și adîncă de 315 m — amintește de un amfiteatru roman. În decurs de cinci decenii compania nord-americană „Anaconda Copper Co.” ce exploatează și cuprul de aci a realizat de pe urma minelor chiliene profituri de 3 540 milioane dolari.

La o rafinărie de cupru din Zambia.

centă. Către sfârșitul lunii noiembrie, la Rio de Janeiro (Brazilia) și-a desfășurat lucrările cea de-a doua conferință extraordinară a Organizației Statelor Americane (O.S.A.). Preocupat este cunoscut, opoziția netă a unei serii de țări latino-americane față de acordarea unui cec în alb politicii de intervenție a S.U.A., a determinat Statele Unite să retragă problema creării „forței permanente interamericane” de pe ordinea de zi, amânând discutarea ei pentru viitoarea sesiune, în iulie 1966.

Relevind această baterie în retragere a S.U.A., observatorii prezenți la Rio de Janeiro au relatat și o altă întâmplare din culisele conferinței. Astfel, pentru ca o serie de importante țări latino-americane să renunțe la a supune dezbaterilor un proiect de rezoluție ce reafirma principiul neintervenției în afacerile interne ale altor țări — fapt care, evident, nu corespunde cituși de puțin vederilor S.U.A. — delegații nord-americani au acceptat adoptarea de către conferință a unor principii referitoare la relațiile economice, printre care un angajament al S.U.A. de a proteja statele latino-americane de efectul negativ al fluctuației prețurilor materiilor prime ale acestor țări pe piața mondială. După cum remarcă comentatorii, angajamentul mai sus-amintit, cuprins în documentul „Declarația economico-socială de la Rio de Janeiro” nu este chiar atât de dezinteresat. „Oricât ar fi el de teoretic — scria corespondentul agenției France Presse — acest angajament constituie poate instrumentul cel mai bine calculat pentru a menține sub tutela S.U.A. cele mai recalcitrante dintre țările latino-americane”.

Cu alte cuvinte, țări ca Chile, de pildă, a căror economie se bazează în bună măsură pe monoproducție și care din această cauză s-au arătat profund interesate în dezvoltarea economică pe calea colaborării inter-americane efective și pe baze echitabile, s-au văzut nevoite să abdice de la poziții politice principale în schimbul unor declarații de intenție cu privire la niscaiva viitoare eforturi comune în vederea întăririi economice a țărilor în curs de dezvoltare.

MONOPRODUCȚIE, SITUAȚII PARADOXALE ȘI REMEDII

Importanța acordată de Chile și de alte state latino-americane prezente la conferința de la Rio de Janeiro chiar și unor astfel de declarații scoate în evidență acuitatea problemelor cărora trebuie să le facă față țările în curs de dezvoltare, cu economie bazată în primul rând pe exportul de materii prime.

Venitul național al statului Chile, de pildă, provine în proporție de 67,5% de pe urma cuprului. Dar în fapt această principală sursă de deșez și venituri scapă de sub controlul statului, aflându-se în mod efectiv sub controlul companiilor străine care o exploatează.

„Chile continuă să tirască după el ghiuleaua unei economii periculoase bazate pe monoproducția cuprului” — se exprima plastic ziarul parizian „Le Monde”. O ghiulea asemănătoare tirăște și Zambia, unde cuprul constituie 95% din exportul țării. În plus economia acestui tânăr stat african independent are de suferit consecințele îndelungatei înrobiri coloniale.

Evaziunii deșezelor i se adaugă și consecințele nefaste ale așa-numitei „foarfeci” dintre prețurile produselor industriale în continuă creștere și prețurile relativ scăzute ale materiilor prime. (Nici chiar atunci când din cauza diferitelor conjuncturi la New York Mercantile Exchange sau la Metal Exchange din Londra prețurile fac salturi — de acest fapt nu profită țările pe al căror teritoriu se află zăcămintele, ci companiile care le exploatează.) Căci în țări ca Zambia sau Chile, investițiile de capital străin s-au îndreptat aproape exclusiv spre industria extractivă, marile monopoluri internaționale nefiind interesate în dezvoltarea industrială a țărilor unde activează. Și astfel se ajunge la situația paradoxală ca o bogăție a unei țări să ducă la înrăutățirea situației ei economice, la devalorizări în lanț, la scăderea neconținută a nivelului de trai.

Eliberarea din cătușele monoproducției nu este în ultimă instanță doar o problemă de comerț, de raporturi de schimb pe piața internațională. Ea presupune o eliberare totală de dominația monopolurilor străine asupra economiei naționale. Faptul că în alegerile prezidențiale din Chile, de pildă, soarta cuprului acestei țări a constituit un obiect de dispută electorală reflectă existența unui puternic curent de opinie, tocmai în acest sens. Lucru reconfirmat cu prilejul recentei greve a celor 17 000 de muncitori de la minele de cupru din Chile aparținând companiilor nord-americane Anaconda și Kennecott. Ei s-au aflat în grevă timp de mai bine de o lună în sprijinul unor revendicări de ordin economic și social, dar și în semn de protest împotriva votării în parlament a unei legi ce prevede exploatarea în comun a resurselor cuprifere din Chile de către societăți din țară și din S.U.A. Această grevă cu pronunțat caracter politic a avut un larg ecou în opinia publică chiliană, care dorește să se pună capăt aserviții industriei extractive naționale de către monopolurile străine.

În ce privește Zambia, guvernul acestei țări a reușit să obțină imediat după proclamarea independenței o mărire a impozitelor impuse companiilor ce exploatează cuprul din țară, precum și încheierea unui acord cu British South-Africa Company, potrivit căruia reglementarea tuturor aspectelor privind exploatarea resurselor minerale ale țării trece exclusiv în competența autorităților zambiene. Alarmate și încercând să preîntâmpine perspectiva unei naționalizări, cercurile de afaceri engleze interesate în cuprul din Zambia au reacționat imediat, manifestându-și zgomotos neîncrederea în posibilitățile acestei țări, care a pășit pe calea independenței, de a-și exploata singură resursele naturale.

În lumea de azi există însă suficiente exemple care demonstrează că numai în condițiile independenței depline resursele naturale ale fiecărei țări duc la dezvoltarea economică și bunăstarea popoarelor.

I. CIOARĂ

FRUMUSEȚEA „DE ZILE MARI”

Tocmai acum, în ajunul revelionului, când ar fi vrut să poată consacra câteva ore îngrijirilor proprii sale înfățișării, femeia e obligată să facă față mai multor treburi ca oricând. Casa trebuie pusă la punct în așteptarea oaspeților, meniurile de sărbătoare pretind eforturi îndoit, iar copiii, aflați în vacanță, cer și ei mai multă atenție. De ac. pretenția de a găsi o formulă miraculoasă, capabilă să-i asigure peste noapte o mină strălucitoare. Dar nici cea mai încusită cosmeticiană nu poate face minuni.

Mai bine ne-am gândi la acestea din vreme, cel puțin cu o săptămână înainte de Anul nou.

„Regimul de dezintoxicare” ne impune:

- să ne culcăm cu o jumătate de oră mai devreme în fiecare seară;
- să consacram zilnic câteva minute gimnasticii în fața ferestrei deschise;
- să reducem rația de țigări și de cafea;
- să acordăm zilnic câteva minute îngrijirilor feței (în special curățirii ei);

FIXAREA FARDULUI se obține trecând iute pe obraz un cubșor de gheață sau pulverizând fața cu un noraș de apă rece. După ce apa s-a uscat, machiajul capătă o durabilitate mai mare, care-i permite să înfrunte vicisitudinile unei nopți întregi într-o încăpere aglomerată și supracălzită.

- să sporim rația de legume și lichide în alimentația noastră;
- să bem în fiecare seară înainte de culcare „nectarul Afroditei” (o linguriță de miere și două pastile de Vitamina C 200, dizolvate în 3/4 pahar cu apă fiartă și răcită).

O vizită la cosmeticiană sau aplicarea în casă a unei măști de frumusețe adecvate tenului (produsul Tenofin se găsește în comerț în două formule destinate tenului gras — Tenofin A — și respectiv tenului normal sau uscat — Tenofin E), înviorează fața și o face aptă să suporte machiajul festiv.

În seara revelionului, după o baie care alungă oboseala și după curățirea minuțioasă a feței, aplicăm machiajul de sărbătoare.

Măsură înainte de toate: un fard exagerat îmbătrânește și riscă după câteva ore să se altereze.

Cine folosește în mod obișnuit fond de ten, își poate permite câteva rețușuri, cu un fond de ten ceva mai închis, pentru a estompa un maxilar

Un machiaj discret, natural, subliniază prospețimea unui obraz tânăr.

prea accentuat, un nas mai voluminos, o bărbie prea ascuțită. Persoanele palide pot găsi în cutia cu ruj de obraz nuanța de prospețime de care au nevoie. Un vâl de pudră într-o culoare apropiată de cea a pielii dă tenului ultima finisare (pudra se aplică din belșug și se îndepărtează apoi surplusul cu o periuță specială sau cu un tampon de vată).

În încheiere, pentru cine se încumetă, machiajul ochilor. El cere — e drept — multă îndemnare și s-ar conveni încercat măcar o dată în ajunul sărbătorii pentru a nu obosi prea mult ochii cu manevre stângace.

Pentru alegerea culorilor machiajului, cel mai bun sfetnic este, firește, oglinda. Și cel mai bun îndrumar — experiența. Cîteva indicații sînt totuși folositoare :

- rujul, de buze și de față, ca și lacul de unghii trebuie să aibă aceeași nuanță de roșu ; la alegerea sa trebuie ținut seama și de culoarea rochiei : la culori calde — un roșu corai, la cele reci — un ton mai roz ;

- la o toaletă neagră machiajul nu trebuie să fie prea palid și nici în tonuri creole accentuate ; cel mai indicat e machiajul în tonuri rozaurii, de culoarea piersicii ;

- blondele aurii folosesc pudră rozé, rujuri de un roșu spre bej,

machiajul pleoapelor și al sprîncenelor în tonuri cafenii ;

- blondele cenușii folosesc pudră rozé sau bej, creion de sprîncene gri, fard de pleoape bleu deschis, roșu de buze în tonuri roz palide ;

- roșcatele folosesc pudră de un alb sidefiu sau roz foarte palid, creion pentru sprîncene castaniu deschis, fard de pleoape maro sau verzui, iar rujul de buze, în nuanțe spre portocaliu ;

- șatenele se pudrează cu pudră de culoarea piersicii, creionul de sprîncene e brun, fardul de pleoape verde stins, iar rujul de un roz mai viu ;

RETUȘURI DE MACHIAJ se fac mai cu folos pe un ten curat. De aceea nu uitați să luați cu dumneavoastră un tampon de vată și o cutioară de cremă cu ajutorul căreia curățați urmele de fard înainte de a aplica un nou rînd de roșu pe buze.

- brunele folosesc pudră bej, creion de sprîncene gri închis sau negru, fard pe pleoape bleu-verzui și un roșu de buze aprins dar nu prea închis ; buzele de culoare închisă îmbătrînesc

se apropie REVELIONUL

COAFURA

Niciodată ca în acest an moda coafurii n-a acordat o asemenea libertate femeilor, mai ales în ce privește ținuta de seară.

Pălăriile format cască ce o transformă peste zi în cosmonaut, lasă seara loc unor coafuri mai feminine, decorate uneori cu pene, bijuterii scinteiitoare, funde sau flori.

Coafurile geometrizzante, potrivite pe un cap foarte tînăr, sînt mult mai puțin răspîndite decît cele romantice, de pe vremea bunicii, cu bucle și zuluți, cu melci împlețiți pe urechi amintind de chipul infanțelor spaniole cu volute ușoare ca un penaj.

Modelele alăturate, caracteristice pentru linia actuală, au fost alese pentru ușurința cu care pot fi realizate de fiecare dintre noi. Condiția esențială e, firește, o tunsoare bună, pe care o poate face numai un specialist.

O vizită la coafor în cursul săptămîinii, dinaintea revelionului, ne-ar asigura cupa și linia pieptănăturii. În ziua respectivă, e suficient să punem părul pe cîteva ace sau bigudiuri, în sensul în care am văzut că au fost puse de coafor, și să intrăm în baie. Aburul cald „fixează” buclele ; după ce am scos acele, dăm cu pieptenele și peria pentru a reda mișcarea pieptănăturii. La un păr rebel cîteva vaporizări cu fixativ asigură ținuta. Și dacă nu e suficient, o agrafă mascată printr-o floare, o fundă sau un clips-bijuterie rezolvă problema practic și decorativ.

Ana ROMAN

Potrivită pentru orice vîrstă, această coafură estompează prin franjul oblic de pe frunte și buclele de pe obraji eventuale imperfecțiunile ale feței.

Un chip tînăr, încadrat cu plele mătăsoase — o coafură veșnic modernă, dar, atenție: pretinde un păr foarte îngrijit, un oval perfect și se poartă de preferință la o toaletă fără marl pretenții.

Tunsoarea „à la Beatles” se poartă cu umor și cu o rochie „în ton”, inspirată de linia geometrizzantă a model actuale.

◀ Volutele capricioase ale acestei coafuri accentuează expresia spirituală a chipului.

ELECTROTEHNICE

Am avut un vis ciudat. Mă aflam într-o pădure, o enigmatică pădure din metal și sticlă. Cațuși imenși aveau frunze de sticlă colorată și, în loc de ghimpi, șuruburi minuscule. Când apăsam pe un buton, izbuceau flăcări colorate în toate direcțiile. Printre arborii de cacao afirmam uriașe lăcrămioare metalice. Înaintînd cu greu printre lianele ca niște tuburi și cabluri de oțel, vedeam în dreapta și stînga mea un soi de clopote din hîrtie cerată pe care erau desenate flori, multe flori din zona noastră temperată. Ce straniu amestec botanic! Nu lipseau nici jnepenii nordici din material plastic, nici chiar floarea reginei pentru care atîția îndrăzneți alpiști și-au provocat leziuni grave, uneori chiar mortale. Pentru ca stupoarea mea să atingă paroxismul îmi epăsură înaintea ochilor nuferi aeri, cu o transparență avînd uneori grave defecte de fabricație. Cînd m-am trezit, mă aflam într-un magazin cu articole electrotehnice. Deasupra mea, lustre, nenumărate lustre, pentru toate vîrstele, epocile, stilurile arhitectonice etc.

Intr-adevăr, cine nu-și poate cumpăra o lustră? Se pot pune lustre în camera de dormit, pe culoare, la bucătărie, în hol, pe terasă, în pod, pe stradă.

— Dacă sînteți bună — mă adresez vînzătoarei — aș vrea un bec colorat. Îmi trebuie pentru orele de seară, ca să fie lumina mai odihnitoare.

— Luați o lustră.
— Îmi pare rău, dar eu am nevoie de bec. Și mai am nevoie de un aparat de uscat părul, pentru curent 110.

— De ce să nu cumpărați o lustră? Uitați-vă ce multe avem. De toate soiurile.

— Dați-mi atunci niște baterii mici, rotunde pentru aparatul cu transistoare. E *Electronica*, marca noastră...

— De ce insistați, tovarășe? Mai bine cumpărați-vă o lustră. Priviți-le cum își așteaptă clienții.

La indicațiile pline de bunăvoință ale funcționarului profitat pe lustre, am plecat spre un alt magazin. Cum am deschis ușa de la intrare, câteva duzini de lustre atîrnate de tavan, au întors fața spre mine, zîmbindu-mi în cele mai variate tonuri. Erau exemplare din aceeași floră.

Am luat-o la goană pe stradă. N-am observat cînd un camion încărcat de mărfuri era gata să mă răstoarne.

— Ce faci, tovarășe? — îmi strigă șoferul frînînd brusc. Nu vezi că am marfă perisabilă? Dacă mi se spîrgeau lustrele!

Intr-adevăr, ducea marfă la „Electrotehnica”. Lustre. Un sort nou. În magazin lipseau lustre în formă de glădiolă. Nu era păcat ca tocmai acestea să se spargă?

C. N. CONSTANTINIU

muzica și creșterea părului

Uluitoarea descoperire despre rolul muzicii în dezvoltarea podoabei capilare

Muzica — a demonstrat știința — influențează apetitul, stimulează stările afective, contribuie la domesticirea elefanților, sentimentalizează cetaceele, dezvoltă creșterea unor plante... Dar pînă de curînd nu s-a știut că, ascultînd muzică într-o anumită interpretare, te poți pomeni în scurtă vreme mai păros chiar decît Omul Zăpezilor. Senzaționala descoperire a fost făcută acum cîteva săptămîni în fața sălii de spectacole a Palatului, cînd subsemnatul s-a pomenit înconjurat dintr-o dată de un grup de tineri electrizati. Secolul vitezei! Cu ajutorul bunilor mei vecini, supratensionați ca niște nori de furtună, luat pe sus, propulsat de ghionturi de intensitate maximă (pentru care chiar paltoanele îmlănite reprezintă amortizoare ridicole) am pătruns în numai cîteva minute în marea sală de spectacole. Aici, timp de două ore, urma să ascult formația orchestrală și vocală „The play boys”: șapte băieți și o fată, furioși în sensul strict al cuvîntului, al căror stil interpretativ, în general, și a căror coafură, în special, reeditează într-o copie palidă patru conaționali celebri, cvartetul „Beatles”.

Departa de mine intenția de a analiza calitatea spectacolului amintit. De altfel, mi-ar veni și foarte greu, deoarece întîmplarea a făcut ca locul meu să se afle în apropierea grupului de tineri înflînți la intrare.

Aiurit, derutat și intrigat de tropăiturile, fluierăturile și acompaniamentele vocale ale vecinilor mei de stal, și după o scurtă și salutară deliberație intimă mi-am luat paltonul și am plecat acasă.

Dar lumea e mică... Am reîntîlnit grupul „melomanilor” într-una din bodegile Capitalei. Toți patru se prezentau de data aceasta cu pieptănături ancestrale, în fața cărora noi, cei tunși europenește, chiar plastic sau cicero, ne mișcam timizi ca niște bătrîni zaharișiți și demodați. E adevărat, moda are caracter epidemic: împăratul Adrian și-a lăsat barbă și toți bărbații Romei imperiale l-au imitat. Bretonul lui Bonaparte, barbișonul lui Napoleon al III-lea, favoriții lui Franz Joseph, iată și alte exemple cu barbă și freză care au provocat cazul de contaminare colectivă. Dar de data aceasta (reîntîlnirea a avut loc la numai două săptămîni după prezentarea spectacolului amintit) situația mi se părea cel puțin stranie. Împins de curiozitate, m-am adresat celui mai apropiat păros:

— Prin ce miracol ați izbutit să vă accelerați creșterea părului?

— Părul l-am pregătit din vreme. Spectacolul de muzică ușoară ne-a oferit doar ideea și modelul.

Cu alte cuvinte, tinerii noștri samsoni au umblat netunși luni la rînd, pînă cînd o fericită întîmplare le-a oferit posibilitatea de a renunța definitiv la foarfecele frizerului, făcîndu-i, totodată, să devină peste noapte arbitrii modei capilare.

Mă gîndesc — și vă cer și dumneavoastră părerea — dacă n-ar fi bine să organizăm și alte spectacole

asemănătoare, de data aceasta în folosul celor care se bărbieresc o dată la săptămînă și își taie unghiile o dată la lună, care își curăță pantofii numai de ziua onomastică și la revelion și își calcă pantalonii o dată pe an.

Dar pînă una alta, socotim necesară publicarea acestor rînduri pentru a sări în ajutorul frizerilor și a antropologilor derutați, pentru a contribui la liniștirea invidioșilor cu chelie și nevroză și la protejarea naivilor cardiaci și cu scopul de a evita declanșarea unui îndreptățit protest de masă al caricaturistilor.

LIVIU MAIOR

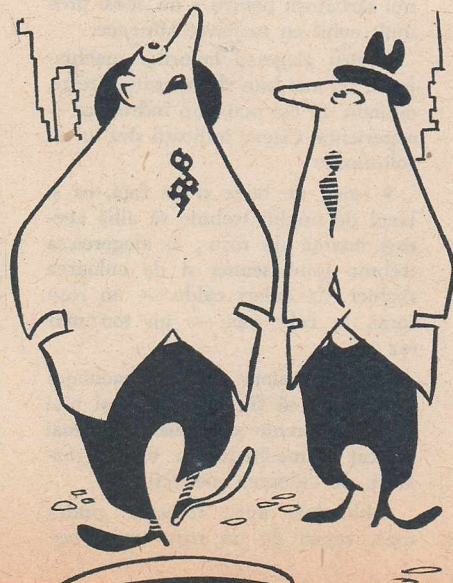
Înainte și după tratament.

RIK AUERBACH

— Care-o fi numărul palpelelor!

umor

— De cînd mi-a căzut o glastră în cap, mă ulti mereu pe sus...

Adeptii lui Bachus au trăit milenare. Vinul era apris și în antichitate. Fără vin era ospăț. Fără vin nu se plia drum. Amfora, burduful, paca, în funcție de conținut, inspirat poezii și cîntăreții tuturor timpurilor. Și dacă aproape de zilele noastre birul sau surugiul își stîngea secul cu cîte-o ploscă, necazul nu era prea mare. Intii se înveselii apoi prindea curaj și dădea bătăilor. Accelezația rădvanului și a carului fiind destul de redutabilă era nepericuloasă. Pe șosele era aglomerație.

Azi lucrurile s-au schimbat. În locul hăturilor a apărut volanul, în locul surugiului conducătorul auto. Efectul alcoolului asupra omului se desfoară însă după aceleași rînduiri. Doar rezultatele la care duc sînt altele. Și șoferul Gheorghe Berca a băut, s-a învîlțit la chef și a pornit la drum pe șoseaua Bechet-Craiova după miezul nopții. Incurajat de băutura, a dat bice cailor mecanici. Confundînd dimensiunile mătăhăloasei sale basculante „Tatra” cu cele ale unui autoturism, a agățat din mers o căruță țărănească pe care a zdrobit-o, provocînd și un accident mortal. Părăsind apoi șoseaua asfaltată dezrădăcinează niște copaci tineri, revine pe șosea, mai face cîteva kilometri, apoi, satisfăcut și somnoros, oprește în mijlocul șoselei și adoarme la volan. Legănînd de vise și brațele puternice ale paznicilor obștești, este scos din cabină și adus la primul

BACHUS SI VITEZA

Epilogurile sînt grăitoare : conducerea volanului este incompatibilă cu alcoolul. E băutura de vină? Afirmativ răspund doar cei ce aplică logica pitigoiului din poveste, care văzînd ramurile clătîindu-se în vîrfurile copacului a tras concluzia că ele provoacă vîntul și deci trebuie tăiate. După o logică mai sănătoasă, fiecare conducător auto care se așază la volan bătînd, trebuie considerat un irresponsabil și un pericol social. Dar acest pericol, în majoritatea cazurilor, ar putea fi evitat. Cum? Să luăm, de pildă, pe unii din cei semnalati mai sus. Ajung acum în fața instanțelor judecătorești, vor fi sancționați conform legii și nu vor mai putea sta la volan. Dar nu este suficient să sancționezi. Uneori e și prea tîrziu. Cei cunoscuți pentru atracția pe care o au față de băuturile alcoolice, dacă nu pot fi convinși să nu bea, să nu fie admiși să practice această meserie de mare răspundere, punînd în pericol vieți și bunuri materiale.

st de miliție. Trezirea i-a fost va mai tristă decît pornirea. Cam în aceeași vreme alt șofer beat, Braboveanu Păun, își mîfundă autocamionul cu o mănă de curse și circulînd pe urtea stîngă a șoselei ce traversează satul Leama din raionul Craiova, omoară un biciclist.

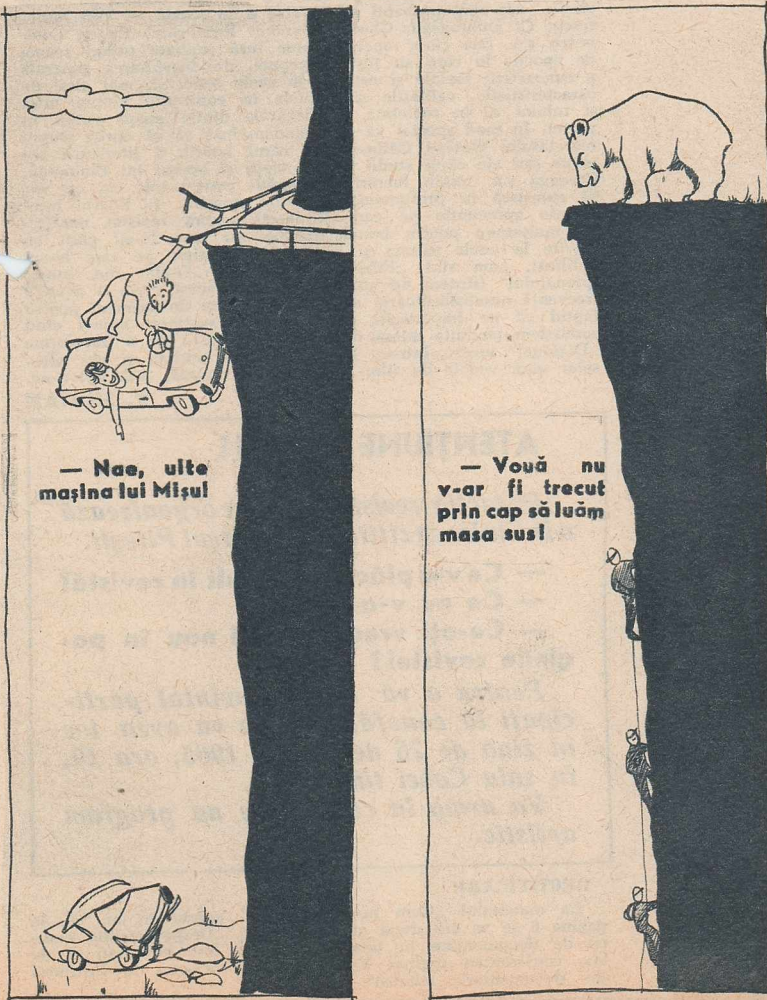
La Tg. Jiu, în plin oraș, Ion Irsăteanu și Dumitru Holt, rude prin alianță și prieteni de pahar, u pornit o întrecere pe motoarele lor personale „Carpați”. Deși, prin performanțele lor de viteză, aceste vehicule sînt cunoscute ca destul de inofensive, cei doi protagoniști ai cursei, sub influența alcoolului, au reușit să se ciocnească. Unul a fost rănit grav, celălalt mai puțin.

Conducînd în stare de ebrietate o autodubă pe străzile orașului Arad șoferul Avram Ioan a intrat într-un autobuz. Finalul a fost tragic : accidentat grav, a încetat din viață.

Nu mai că în acest caz sfera răspunderilor se lărgeste mult. Sînt răspunderi morale ale colectivelor în care lucrează omul, ale acelor care îl angajează și îi controlează munca, ale organelor de circulație, pînă și ale ospătarului, atunci cînd știe că servește cu băutură pe un om care urmează să se urce la volan.

AI. PLĂIEȘU

Lucian POPA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
2	B	A	T	U	T	A		T	E	L	E	V	I	Z	O
3	C	O	M	E	D	I	E								
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															
16															
17															
18															
19															
20															
21															
22															
23															
24															

16
24

JOCURI

ORIZONTAL : 1) Interpreții unui frumos dans popular — O celebră horă de Grigoraș Dinicu. 2) Dans popular și melodia după care se execută — Îți prezintă la domiciliu cel mai variat program artistic. 3) Spectacol pe scena Teatrului satiric-muzical „C. Tănase” — Dans de origine latino-americană și melodia lui. 4) Prefix pentru aviație — Stirnește risul — Birlic. 5) Atașati — Aureolă. 6) Sînt — Scena circului — Termen la jocul de fotbal — Insulă în Irlanda. 7) Inele de mărgean — Pronume — Abrupt. 8) „Artiști” pe arena circului — Pe fundul ceștii de cafea (pl.) — Alean. 9) Dînsul — Aripată — Piesă la un joc cu bile. 10) Teren de jocuri nautice (pl.) — Autorul pînzei „Petrecere cu lăutari” — Măgar. 11) Partidă sportivă terminată cu scor nul — „Firicel de floare-albastră” — Acesta. 12) Captivantă — Orașel în India — Nea ! 13) Dans modern — Cetate legendară — Prosop (mold.). 14) Interjecție — „Cîmp” de joc pentru ... actori — Instrumente muzicale. 15) Scabie — Bunică (reg.) — Auxiliar al viitorului — Apă stătătoare. 16) Bună dispoziție — Dans popular. 17) Principala „gaită”, din comedia lui Kirilșcu — Animal rumegător din Asia — Ață. 18) Pofțum — Scriitor sud-american — Nelipsită la restaurant. 19) Omenesc — Zvîrlită înapoi — Nota muzicală din fanfară. 20) Apelativ — Înghițit de apă — Dans cu mișcări lente. 21) Localitate în Suedia — Cîntecul ... recoltatului — A exista — Bite ! 22) „Ciuleandra” de Liviu Rebreanu (pl.) — Pronume — Piesă de Euripide. 23) Străzi la țară — Agățat — „Melody”. 24) O mult cîntată melodie de T. Popa — Lampă de radio — Icusuși.

VERTICAL : 1) Clasic român, autorul unor celebre comedii și schițe satirice — O emisiune radiofonică veselă (3 cuv.). 2) Cărare — Personaj feminin din opereta „Vînt de libertate” de Dunaevski — Mare umorist american, părintele lui Tom Sawyer — O melodie care nu se uită. 3) Celebru muzeu parizian — Miorite — Un foarte răspîndit joc românesc — Nume masculin. 4) Aparține unei unimi — Cal năzdrăvan și simbol poetic — Operă de G. Verdi — Dau viață păpușilor. 5) Cîmpie — A lucii în lumini multicolore — Documente — Fluviu în Țările de Jos — Diminutiv feminin. 6) Flori pe ii — Atac — Cîntec. 7) Potolită — A delira — Cu alte curvinte. 8) Spetează la războiul de țesut — Ritm în care se desfășoară o întrecere sportivă — Doctor în vechime — Instrument muzical din teracotă (pl.). 9) Rîu în Germania — Compozitor român — Cîntec pentru cei mici — Are enigma ei într-un roman de G. Călinescu. 10) Bloc de gheață — E întîmpinat cu cîntece și jocuri — Pronume — Dansul nemuritor al lui Strauss — Nota bene. 11) Lucrează la războiul cel mai pașnic — Pene ! — De la (od.) — Stricat — Exclamație. 12) Hain (reg.) — Cunoscut restaurant în Capitală — Justete — Intrecere sportivă. 13) A intona o melodie — Odihnă în excursii (pl.) — Un vals de Tudor Mușatescu. 14) Localitate în Japonia — Ride lumea de ce face — Deșertată — Prepoziție latină. 15) Soț — Însă — Povestită — Cel mai îndrăgit joc. 16) Citadin — Oferă spectacole amuzante cu păpuși — Îți cîntă la ureche (pl.).

Aneta BARTOLOMEU

Dezlegarea jocului „MII DE TRĂSNETE”, apărut în nr. trecut

ORIZONTAL : 1) FRANKLIN — BAIUZID. 2) REPEDE — ELEC-TRICE. 3) ICAB — SENINA — ADAS. 4) NOR — ANI — COSI — ARC. 5) TL — SUE — CAMATAR — A. 6) ATICA — CERA — IC — SR. 7) AUL — ROZ — RAR — EAC. 8) P — MINUTAR — PIATRA. 9) AD — PADURENI — LAUR. 10) LUMINAT — COSBUC — I. 11) ORARE — OGUR — INEZ. 12) SATE — BRIZANTE — EE. 13) BE — CLIPA — E — LAUL. 14) PILOTE — STUFA — SSE. 15) ALO — AGR — ALIFII — C. 16) RATS — IOR — TRASNIT. 17) A — ITA — MIERE — CIUR. 18) TL — I — SAULA — LA — SO. 19) RICHMAN — M — TIRI — C. 20) ANU — EC — NEBUNI — MU. 21) SIRTĂ — NURORI — CIT. 22) NAMI — MIC — AG — BARA. 23) ERASMUS — GLOBULAR. 24) TELEGRAM — TUNETE.

„Care sînt cele mai de seamă realizări din cariera mării fiziciene Marie Curie?”

Rodica POPESCU
elevă, Pitești, str. cpt. Cuiul 1

Răspunde prof. univ. dr. VALERIU NOVACU, membru corespondent al Academiei.

După cum arată și numele, Maria Sklodowska Curie (1867-1934) a fost de origine poloneză. Împreună cu soțul ei, francezul Pierre Curie, această faimoasă fiziciană și chimistă a studiat fenomenul radioactivității sărurilor de uraniu (descoperit de Henri Becquerel în 1896) măsurînd puterea de ionizare a „radițiilor uranice” cu ajutorul unui electrometru, al cărui principiu de funcționare se bazează pe prototipul construit de omul de știință român D. Hurmuzescu. Prin măsurători precise M. Curie stabilește că numai mineralele de uraniu și de toriu posedă proprietatea de radioactivitate și că activitatea compușilor uraniului e proporțională cu procentul de uraniu în compusul respectiv. De importanță deosebită a fost constatarea uluitoare că anumite minerale conțin compoziții ai uraniului, ca johanita și pehblendă, sînt mult mai radioactive decît ar fi fost de așteptat după procentul de uraniu constatat la analiza chimică. Formind de la ipoteza că mineralele respective conțin, în cantități înfime, elemente necunoscute deosebit de intens radioactive, Marie și Pierre Curie au întreprins în 1898 fracționarea analitică sistematică a mai multor tone de reziduuri de pehblendă de Ioachimov (Cehoslovacia), urmărind cu ajutorul electrometrului distribuția activității radiante între diversele fracțiuni. După patru ani de muncă încordată în condiții foarte grele, într-un laborator improvizat într-o remiză a Școlii municipale de fizică și chimie a orașului Paris, ei au reușit să descopere două elemente noi, poloniul și radiul.

În 1903 soților Curie li se decerna Premiul Nobel. Această înaltă distincție va aduce o serioasă îmbunătățire în situația materială a celor doi fizicieni care trebuiau pînă atunci să-și împartă munca de cercetare științifică cu îndatoririle didactice din învățămîntul secundar.

Pierre Curie este ales membru al Academiei Franceze și este numit în 1905 profesor la Sorbona (Universitatea din Paris), iar după moartea sa, în urma unui accident de circulație, Marie Curie primește catedra de la Sorbona înființată de soțul ei. Pentru prepararea pe cale chimică a elementului radiu, Marie Curie primește a doua oară Premiul Nobel în 1911. Deși activitatea ei științifică se bucură de faimă mondială, fiziciană fiind proclamată doctor *honoris causa* și aleasă membră a numeroase academii, în Franța Academia de științe va refuza să o aleagă membră. Singura satisfacție ce i se dă este construirea Institutului de radiu la Paris, a cărei directoare a fost pînă la sfîrșitul vieții.

În acest institut, sub conducerea Mariei Curie, s-au format numeroase cadre de fizicieni renumiți, care au contribuit la progresul cunoașterii proprietăților elementelor radioactive. Printre elevii profesoarei Curie menționăm pe fizicienii români V. Bîanu și Alex. Sanielevici, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România. Colaboratori apropiați ai savantei au fost fiica ei, Irène, și Frédéric Joliot, care au continuat faima științifică a soților Curie, descoperind radioactivitatea artificială (Premiul Nobel pentru fizică pe 1935).

Moartea prematură a Mariei Curie s-a datorat efectelor nocive ale radioactivității. Putem spune, așadar, că marea fiziciană a fost una din primele victime ale radiațiilor, a căror descoperire a revoluționat știința modernă și a însemnat un nou și important progres în civilizația și cultura umană.

Nu demult, un cititor din Petroșeni — tov. Petru Belei — ne-a relatat o întîmplare puțin obișnuită petrecută la izvoarele Jiului, întîmplare pe care am redat-o sub forma unei note în nr. 47 al revistei noastre. Era vorba de un cerb bătrîn care s-a aciuat pe lângă cabana turistică „Cîmpul lui Neag” intrînd, ca la el acasă, în sufragerie și primind hrană direct din mîna oamenilor.

La scurt timp de la publicarea acestei note un alt cititor, tov. ing. I. M. Stolojescu, profesor la Grupul școlar forestier din Caransebeș, ne trimite o scrisoare prin care explică „cazul” de la cabana „Cîmpul lui Neag” relatîndu-ne totodată cîteva lucruri interesante în legătură cu fauna cervicolă din pădurile noastre.

„Ministerul Economiei Forestiere — ne scrie corespondentul nostru — a inițiat cu cîțiva ani în urmă, prin Direcția economiei vinatului, repopularea cu cerbi a unor terenuri pe care specia respectivă a trăit în trecut, dar de unde a dispărut din cauza braconajului și a răpitoarelor. Așa se face că și în raza ocolului silvic Oțelu Roșu din raionul Caransebeș au fost aduși, între anii 1961 și 1963, peste 20 pui de cerbi pentru repopulare. Tînuți însă în țarcul pentru acomodare din stațiunea Poiana Mărului un timp prea lung (unii din ei aproape un an) s-au imblînzit în așa măsură, încît primeau hrană din mîna oamenilor. Puși apoi în libertate, ei n-au mai părăsit locul, au devenit „prieteni” cu oamenii din jur, intrînd în încăperile cabanelor și chiar într-o încăpere a unui sanatoriu aflat în preajma stațiunii climatice Poiana Mărului.

Această stare de lucruri a trebuit să fie lichidată întrucît împiedica o repopulare rațională cu cerbi a pădurilor. Ca atare, cerbii au fost împrăștiați în alte zone unde să nu mai întîlnească oameni”.

Autorul scrisorii crede că dintre aceștia face parte și cerbul care și-a găsit prieteni la cabana „Cîmpul lui Neag” de la izvoarele Jiului.

În sensul celor de mai sus ne-au mai trimis o serie de amănunte interesante cititorii noștri Hamat Cornel de la agenția O.N.T.-Timișoara și Valeriu Ivașcu din com. Brădet, m. Curtea de Argeș.

„Am auzit că sînt rechini și în Marea Neagră. Ce dimensiuni au și cum se reproduc? De asemenea aș vrea să știu dacă acești rechini sînt pescuiți și în ce scop?”

Victor BOZIANU
Dorohoi

Răspunde ing. GH. I. CHELASE, profesor de piscicultură.

În general, rechini sînt cei mai primitivi dintre peștii actuali și numără peste 250 specii, cu dimensiuni de la 15 cm (*Squalidus ladic audus*) pînă la 20 m (*Rhincodon typus*), dintre care 27 specii sînt primejdioase.

Alături de diferiți alți pești marini cu nume de animale, ca: vulpi de mare (*Raya clavata*), pisici de mare (*Trygon pastinaca*) și chiar rîndunele de mare (*Trigla hirundo*), în Marea Neagră se găsesc și „cîini” — numele popular al rechinului selacian (*Acanthias vulgaris*).

Rechinul din Marea Neagră este o specie mică; masculii ajung pînă la 1-1,2 m, iar femelele pînă la 1,7 m lungime și cîntăresc între 8 și 14 kg. Corpul lor este alungit, fusiform, cu înotătoarele proporțional dezvoltate și adaptate pentru o deplasare rapidă, în urmărirea după pești, care constituie hrana de bază. În dreptul litoralului nostru marin, rechinul se

◀ MARIE CURIE

▶ „COMERT” NU SE POATE FACE ORICUM

apropie de țărîm, din primăvară pînă toamna; masculii se țîn de obicei mai la adînc (50-70 m) decît femelele. Trăiesc pînă la circa 25 ani.

În ce privește reproducerea, rechinul din Marea Neagră este ovovivipar (există, din punct de vedere al felului de reproducere, trei categorii de pești: vivipari, care nasc pui vii, cum e gambusia — din apele țării noastre; ovipari, cei care depun icre cum sînt crapul, somnul, șalăul etc.; și ovovivipari, la care, după fecundare, ouăle se dezvoltă în interiorul organismului matern, pînă la formarea completă a puilor, care durează 6-7 luni). Rechinul naște 10-15 pui, în lungime de 20-25 cm și înzestrați cu sac vitelin din care se hrănesc în primul stadiu larvar.

Rechinul din Marea Neagră este, desigur, pescuit. Prinderea lui se face cu paragate (șiruri de cirlige speciale) sau, ocazional, cu taliene, năvoade-pungă și plăși de calcan. Nu este însă un vinat cu o pondere prea importantă din punct de vedere economic, deoarece nu se pescuiește anual mai mult de 4-5 vagoane. Carnea este comestibilă, grasă (8-12%) și gustoasă. Carnea de rechin se poate valorifica în stare proaspătă, sărată, afumată și chiar sub formă de conserve. În afară de carnea lui gustoasă, rechinul mai este pescuit și pentru alte scopuri. Astfel, din ficatul, care reprezintă 10-15% din greutatea corpului său, se extrage uleiul de pește, bogat îndeosebi în vitamina A și vitamina B. Stomacul rechinului, mai mult ca cel de porc, miel și vițel, constituie o materie primă de calitate pentru extragerea pepsinei folosite de asemenea în industria medicamentelor (pentru stimularea digestiei). Conținutul vitelin al ouălor mari (de 4 cm), emulsionat cu grăsimi, servește la tăbăcirea pieilor fine pentru marochinărie. Pielea de rechin este aspră (din cauza solzilor sub formă de plăcuțe mici prevăzute cu țepi indoșiți), însușite ce-i dă o largă folosire pentru șlefuirea obiectelor din lemn; bine prelucrată și tăbăcită, ea este de asemenea folosită și în marochinărie.

O cititoare din Lugoj, pensionara Constanța Isac, ne-a scris de curînd în legătură cu ancheta intitulată „Comert” nu se face oricum”, apărută în „Flacăra” nr. 45. Exprîmîndu-și satisfacția pentru publicarea unor asemenea materiale, corespondenta noastră propune în același timp ca în școlile destinate specializării viitorilor vinzători din magazine să li se predea acestora și lecții de bune deprinderi, subliniindu-se necesitatea unei comportări civilizate față de cumpărători.

Cititoarea din Lugoj arată că a ajuns la concluzia necesității unor asemenea lecții datorită faptului că de multe ori întîlnește în unitățile comerciale vinzători care manifestă față de clienți atitudini ce contravin criteriilor civilizate care stau la baza comerțului socialist.

„N-ar strica, adăuga ea, ca lecții de bună comportare să se predea și unor funcționari de la C.F.R. sau de la P.T.T.R. care vin în contact cu publicul”.

▶ CITITORII CĂTRE CITITORI

Următorii cititori doresc să corespundă: Nelu Ioniță, Iacășu, Hunedoara, bd. Corvin 11, bl. C.M. 1, ap. 75: teme diverse, ilustrate; Măndița Cîmpeanu, muncitoare, com. Tulucești, m. Galați: ilustrate; Pușa Barbu, Galați, cooperativa Progresul, str. D-tru Cîicuș 28: ilustrate; Liliana Burcescu, elevă, satul Stupărei, com. Mihăiești, m. Rm. Vilcea: ilustrate; Felicia Cunesco, profesoară, Luieriu, m. Reghin: literatură, muzică, ilustrate; Nebi Ghiuler, contabilă, Constanța, str. Cerealelor 55: literatură, cinema, ilustrate.

▶ POȘTA NOASTRĂ

◀ CERBUL DE LA „CÎMPUL LUI NEAG”

Michaela Manu, Cîmpulung Muscel. 1) Ce să citiți pentru a cunoaște istoria anticității? Ce v-am putea recomanda altceva decît niște... manuale de istorie a anticității? Dacă vă interesează în mod special o anumită perioadă, precizați-ne și vă vom da bibliografia respectivă. 2) Despre radioactivitatea și aplicațiile ei vom publica un material separat. 3) Cei mai de valoare critici literari pe care i-a dat țara noastră în trecut sînt — așa cum probabil ați învățat și în școală — Titu Maiorescu, C. Dobrogeanu-Chereș, Garabet Ibrăileanu, Eugen Lovinescu ș.a. (ale căror opere trebuie însă studiate țînînd seama de epocile în care au fost concepute, de dezvoltarea generală a cunoașterii sociale și estetice în acele epoci și, mai ales, de caracteristicile, calitățile și limitele în concepție asupra artei și rolului ei în societate, al fiecăruia dintre acești autori în parte). În mod special vă recomandăm însă să vă opriți asupra regretatului George Calinescu, a cărui Istorie a literaturii române sau ale cărui studii asupra vieții și operei lui Eminescu, Creangă ș.a. rîmîn lucrări de cîpătîi pentru toți cei ce vor să cunoască în profunzime literatura noastră. 4) Foarte interesante aprecierile pe care le faceți asupra revistei noastre. Vă mulțumim pentru bunele cuvinte pe care le-ați găsit cu privire la unele rubrici și cicluri de materiale pe care le-ar publica, cum sînt „Film”, „Memento”, „Pagini din istoria publicajului” (sîntem de acord cu dv. că acest ciclu a avut o frecvență nesatisfăcătoare) etc. Vă mulțumim de asemenea pentru faptul că ne împărtășiți părerea și ne susțineți atunci cînd combatem tendința unora dintre cititorii noștri de a transforma „Dialogul” nostru într-un fișier al vieților intime și ale adreselor unor vedete de film și de muzică ușoară. Mai scrieți-ne.

V. SILVIAN

ATENȚIUNE PITEȘTI!

Redacția revistei noastre organizează o întîlnire cu cititorii din orașul Pitești.

- Ce v-a plăcut mai mult în revistă?
- Ce nu v-a plăcut?
- Ce-ați vrea să citiți nou în paginile revistei?

Pentru a vă spune cuvîntul participați la consfătuirea ce va avea loc în ziua de 26 decembrie 1965, ora 10, în sala Casei tineretului.

Va urma în continuare un program artistic.

RECTIFICARE:

La materialul „Cum ne informăm?” apărut în nr. 50, la pagina 6 se va citi după cum urmează: „Despre stadiul muncii de documentare în țara noastră am fost informați și de tov. conferențiar inginer Vasile Tărăboi, director la Institutul de documentare tehnică”.

◀ RECHINII DIN MAREA NEAGRĂ

O veste pentru toți:

„FLACĂRA“

numărul special de Anul nou
în **40** de pagini bogat ilustrate.

Rețineți din timp la chioșcuri numărul
special „FLACĂRA“ care apare joi 30
decembrie 1965.

NU UITAȚI!

REVISTA „REBUS“
apare la 22 decembrie
CU NUMĂR SPORT DE PAGINI

În cuprins: cuvinte încrucișate, enigme,
răvașe de Anul nou, umor, concurs de
dezlegări dotat cu numeroase premii etc.
Rețineți din timp numărul 204 al revistei
„REBUS“ la debitele și chioșcurile de di-
fuzare a presei.

FABRICA DE TRICOTAJE BRAȘOV

produce
tricotaje
din lână
și fire
sintetice,
modele
diferite
pentru
adulți
și copii

Ați rămas în pană în apropiere de Brașov? Nu desperați!

Cooperativa „Tehnica“ din Brașov (str. Lungă 14) vă stă la dispoziție
pentru înlăturarea promptă a oricăror defecțiuni tehnice. Aici lu-
crează maiștrii cu înaltă calificare Constantin Toma și Ștefan Pipoș.

cadran

INTERNATIONAL

„APOLITISM“...

Din inițiativa unor case de distribuție a filmelor, pe ecranele vest-germane au început să ruleze de la un timp pelicule produse cu decenii în urmă, în perioada regimului hitlerist. Este vorba de filme de diverse genuri: comedii, melodrame, filme muzicale sau polițiste etc. Casele de distribuție a filmelor care au scos de la naftalină aceste producții ale anilor 1933-1945, au ținut să asigure că peliculele în cauză sînt cu totul și cu totul... apolitice.

Ținînd seama de gradul de control exercitat și în industria cinematografică pe timpul hitlerismului de către aparatul de propagandă al lui Goebbels este greu de presupus ca măcar o singură peliculă să se fi putut strecura fără a purta amprenta nazismului.

De altfel din însăși luările de poziție ale unor ziare din Germania occidentală, se poate vedea limpede că lucrurile nu stau de loc așa cum vor să le prezinte reprezentanții firmelor ce au aruncat pe piață filmele „apolitice“ produse pe timpul lui Hitler.

Ziarul „Süddeutsche Zeitung“ scrie de pildă că recent compania „Atlas Film“ a organizat la Oberhausen viziunea unor filme vechi cu pronunțat caracter de propagandă hitleristă ce urmează să fie proiectate pe ecranele vest-germane. De pildă, filmul „Kolberg“, produs în 1945, în momentele în care crăul nazistilor devenise iminent, este pur și simplu o peliculă tipică de ațitare hitleristă, plină de ură împotriva popoarelor din celelalte țări europene.

Referindu-se la aceste filme „apolitice“, ziarul „Süddeutsche Zeitung“ conchide într-un mod sugestiv că în spatele acestora „parcă vezi surîsul doctorului Goebbels“.

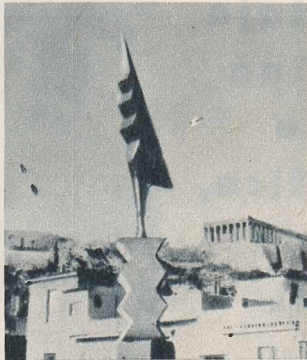
Crăciun IONESCU

BRÂNCUȘI LA ACROPOLE

Faima operelor lui Constantin Brâncuși continuă să crească în profunzime și să capete tot mai multă circulație în întreaga lume. Nu demult, la poalele Acropolei, în expoziția intitulată „Panthéonées de la sculpture mondiale“, sub albastru statornic al cerului elin, a fost așezat la loc de cinste Cocoșul lui Brâncuși, într-o ambianță ilustrată dintre care nu lipsește nici unul dintre marii statuari ai veacului nostru — începînd cu Rodin, Bourdelle, Maillo, Henry Moore, Zadkine, Mestrovici etc., etc.

Această singură lucrare prezentată aci s-a bucurat de aprecieri din cele mai elogioase.

Correspondentul din Atena al ziarului Le Monde a remarcat de pildă că opera sculptorului român, „pură, de o plastică semeată“ (făurită din bronz șlefuit și

înaltă de peste un metru) nu pare cîtuși de puțin să regrete împrejurarea că a părăsit „zidurile albe ale Muzeului de artă modernă al orașului Paris“. Iar revista Arts, sub semnătura lui Thérèse și Roland Essen a publicat o fotografie însoțită de un articol în care, comentînd emoționantul dialog al capodoperelor antichității cu capodoperele contemporane, constată că diversele „școli“ nu se exclud de fel. „Fiindcă o școală nu distruge pe cealaltă, ci o întregeste; și orișice lucru mare dăinuie în absolut. Este poate ceea ce cîntă Cocosul lui Brâncuși atunci cînd se ivesc zorile“, vestind „comunitatea de spirit a artei moderne, cu clasicismul vechi de douăzeci și cinci de veacuri“.

B.B.

SOARTA UNUI CĂLĂU

Martin Bormann trăiește? Controversa în jurul existenței sau dispariției fostului șef al cancelariei hitleriste a fost reluată în urma publicării în săptămînalul vest-german „Der Stern“ a unor noi mărturii. Faptul că preținși martori oculari au afirmat că Bormann a fost ucis în 1945 este contestat de mai multe persoane. Într-un interviu publicat la începutul lunii decembrie în ziarul „Frankfurter Rundschau“, procurorul general al landului Hessa, Fritz Bauer, și-a exprimat convingerea că Bormann trăiește; Bauer s-a referit la o scrisoare adresată de Horst Eichman, fiul fostului călău nazist care a fost judecat și executat în statul Israel, procurorului din Frankfurt în care a afirmat că s-a întîlnit de mai multe ori cu Bormann. În scrisoarea respectivă, Horst Eichman susținea chiar că Bormann i-a împărtășit intenția de a se prezenta în fața unui tribunal internațional pentru a „dezvălui adevărul“, ceea ce în limbajul nazist nu înseamnă decît dorința — de altfel neîmplinită din lipsă de curaj — de a apăra concepțiile hitleriste.

Dincolo, însă, de pretențiile ego-centrice ale fostului adjutant personal al lui Hitler, se profilează și alte dovezi ale supraviețuirii lui Bormann. Tot „Frankfurter Rundschau“ a relatat despre cir-

culația unui zvon cu privire la posibilitatea unei extrădări a lui Bormann din Argentina în R.F.G. Procurorul Richter, care cercetează dosarul Bormann, a refuzat să-și expună public părerea, ceea ce nu înseamnă însă că nu vom asista, mai devreme sau mai târziu, la finalul acestui caz. Sau, poate, Martin Bormann așteaptă în ascunzătoare să se scurgă și noua perioadă stabilită pentru prescrierea crimelor de război în R.F.G. Se știe, că Bundestagul a refuzat să prelungească termenul de prescriere — așa cum s-a procedat în numeroase alte țări — mulțumindu-se doar să interpreteze legea prescripției crimelor ca aplicabilă două decenii, nu de la sfîrșitul războiului, ci din 1949, de cînd a fost proclamat statul vest-german.

Z. FLOREA

AFACERI ÎN GUYANA BRITANICĂ

Guyana Britanică urmează să devină „independentă“ la 26 mai, anul viitor. Știrea a fost comunicată presei de ministrul englez pentru problemele coloniilor, Anthony Greenwood, după încheierea „conferinței constituționale“ ce a avut loc recent la Londra. La lucrările acestei conferințe nu au participat însă toate partidele politice guyaneze. Prin absența liderilor partidului popular progresist, condus de Cheddi Jagan, aproape jumătate din populația acestei țări nu a fost reprezentată. Dar guvernul de la Londra a considerat că acest fapt nu constituia un impediment. Dimpotrivă. După ce ani de zile cererile de independență imediată, prezentate de fostul prim-ministru Jagan, au fost ignorate, Londra a manifestat un interes subit pentru reglementarea problemei. Ce a determinat această schimbare de atitudine? Răspunsul poate fi găsit în unele birouri capitanate din City-ul londonez și Wall Street.

Într-adevăr știrea „independenței“ Guyanei a fost primită cu cea mai vie satisfacție în cercurile financiare engleze și nord-americane. Aceasta întrucît, pe de o parte, a fost eliminată o sursă permanentă de conflicte și tulburări, iar pe de altă parte, prin acordurile realizate, sînt menținute toate privilegiile marilor monopoli care activează în această țară. În cele zece luni care au trecut de la instalarea la putere, prin intermediul unei legi electorale modificate impuse de Londra, a guvernului condus de Forbes Burnham, a fost redus impozitul asupra profitului pe capital, s-a anulat impozitul asupra depozitelor bancare, a fost modificată legea controlului fiscal asupra tranzacțiilor cu terenurile funciare. Ziarul „Wall Street Journal“ a dezvăluit, că, printr-un acord încheiat cu guvernul Burnham, societatea nord-americană „Reynolds Metal“ a obținut concesionarea pe o perioadă de 75 de ani a unei suprafețe de 1250 000 acri de teren pe care se află bogate zăcăminte de bauxită. (Guyana Britanică este a patra producătoare de bauxită din lume.) Și toate acestea s-au petrecut după ce, în manifestul electoral al partidului Congresul poporului, condus de actualul prim-ministru, se afirma că „toate bogățiile minerale ale țării trebuie să fie puse în serviciul poporului Guyanei, transmise guvernului țării și exploatate potrivit celor mai bune interese ale națiunii“. Exploatarea zăcărilor, principala bogăție a țării, a fost incredintată societății britanice „Booker Bros Mac Co.“, iar aceea a orezului societății „Demarara Liverpool“ cu care au fost reînnoite acordurile ne cale de expirare. Societatea „Booker“ este în același timp proprietara celor mai importante întreprinderi comerciale din țară și a flotei comerciale.

Sub acest aspect nu mai miră pe nimeni faptul că „lumina verde“ pentru acordarea „independenței“ Guyanei Britanice a venit din City și Wall Street.

I. RETEGAN

În Tanzania (în fotografie) și alte țări africane continuă să aibă loc demonstrații în cadrul cărora populația își exprimă protestul față de declararea unilaterala de către Ian Smith a independenței Rhodesiei de sud. Totodată se cere Angliei să adopte măsuri eficiente împotriva regimului minorității albe instaurat în Rhodesia de sud.

PROTESTUL OAMENILOR DE CULTURĂ

Italia a cunoscut în vremea din urmă o impetuoasă mișcare de protest împotriva agresiunii americane în Vietnam, de solidaritate cu lupta poporului vietnamez. La diferitele acțiuni care au avut loc au luat parte cercuri din cele mai largi ale opiniei publice italiene, dînd acestor manifestări caracterul unui eveniment politic fără precedent. În rîndul celor care, indiferent de convingerile lor politice sau ideologice, au găsit o platformă comună în cererea de a se pune capăt imediat agresiunii Statelor Unite din Vietnam, s-au aflat alături de oameni ai muncii, de personalități ale vieții social-politice italiene, un număr foarte mare de reprezentanți de frunte ai lumii cultural-artistice. Printre aceștia s-au numărat scriitorii ca Italo Calvino, Carlo Levi, Dario Cecchi, Carlo Bernari, Danilo Dolci, Lory Mazzette, Libero Bigiaretti, Ugo Pirro; regizorii ca Vittorio de Sica, Federico Fellini, Luchino Visconti, Cesare Zavattini, Eduardo de Filippo. Pier Paolo Pasolini, Mario Monicelli, Franco Rosi, Nanni Loy; actorii ca Marcello Mastroianni, Nino Manfredi, Enrico Maria Salerno, Giancarlo Maestri, Tino Buazzelli, Franco Parenti, Dario Fo, Franca Rame etc. etc.

Pier Paolo Pasolini

Federico Fellini

Marcello Mastroianni

Vittorio de Sica

Pichete de tineri, în fața Casei Albe din Washington, cer să se pună capăt agresiunii S.U.A. în Vietnam.

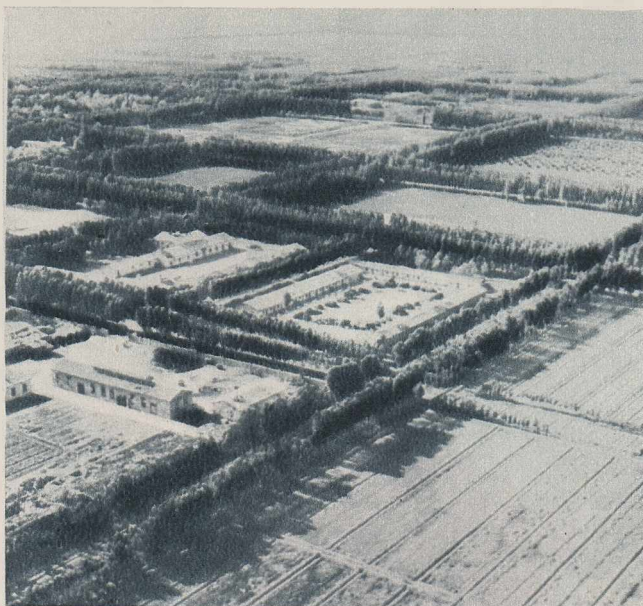
„IMPĂRȚIREA” POVERII

Prologul unei mari dezbateri asupra politicii economice a debutat în Statele Unite. Alimentată îndeosebi de războiul purtat în Vietnam, dezbaterea n-are desigur un caracter pur academic. Ea este încinsă de pregătirile în vederea noului buget care urmează să fie prezentat Congresului la începutul anului viitor. Se știe de pe acum, că în actualul exercițiu, bariera psihologică pe care a reprezentat-o întotdeauna cifra de 100 de miliarde de dolari cheltuieli federale a și fost depășită cu mult de Administrația Johnson. Faptul acesta va sălta deficitul bugetar la un nivel record de 7-8 miliarde de dolari. Noile alocații militare preconizate fac să se estimeze pentru anul viitor un volum de cheltuieli de 105-107 miliarde de dolari, ceea ce va atrage un deficit de 11 miliarde de dolari. Numeroși specialiști avertizează asupra faptului că politica economică a Administrației de la „cutie a Pandorei”, din care a și răsărit capul inflației. Administrația la rândul ei nu-și cruță eforturile pentru a risipi aceste temeri.

Deocamdată este cert că intensificarea agresiunii în Vietnam a furnizat monopolurilor americane combustibil în vederea continuării expansiunii. Se așteaptă ca profiturile corporațiilor să se situeze în acest an între 44,5 și 45 de miliarde de dolari, depășindu-le cu mult pe cele din 1964. Există bineînțeles și un revers al medaliei. Nu este vorba numai de disputa în jurul pericolului inflației. Efectivele americane în Vietnamul de sud au atins deja cifra de 180 000 de soldați. În presa americană se emite ipoteza creșterii acestor efective la 250 000 de soldați în primăvara ce vine și la 400 000 de soldați mai târziu, în cursul anului viitor. Curba cheltuielilor militare pentru războiul din Vietnam ar urma să urce la 6 miliarde de dolari. Peste 100 000 de tineri americani au fost chemați sub arme numai în cursul acestui trimestru. O mare parte dintre ei vor trebui să achite cu singele lor, nota de plată a agresiunii. După expresia unui ziarist new-yorkeț, deoarece aceștia provin din păturile cele mai puțin avute, pentru americani „războiul este în cea mai largă măsură al oamenilor săraci”. Pe măsură ce intervenția crește, pe măsură ce cheltuielile sporesc, iar „băieții” sint chemați sub arme în număr tot mai mare, pe măsură ce vin tot mai numeroase vești despre amploarea bătăliilor și despre pierderile suferite, o dată cu manifestările minorității active împotriva războiului din Vietnam, se răspindește pe întreg teritoriul Statelor Unite o neliniște surdă. Consemnând starea de spirit actuală, presa americană face referiri la un „sentiment de confundare tot mai adânc în mocirlă”. Ziarul „New York Times” consideră că soluția ar consta în darea de lămuriri. Dar chiar autorul articolului se vedește sceptic asupra efectului tranchilizant al acestei soluții, atunci când scrie: „O politică care prevede mai multe trupe pe câmpul de luptă și mai multe profituri, recrutarea săracilor și recompensarea bogăților... nu este ușor de explicat”.

Eugen PREDĂ

O expoziție organizată de Departamentul Apărării în plin centrul New Yorkului, unde sînt prezentate diferite arme și proiectile lor. Oare să aibă aceasta un efect liniștitor asupra contribuabililor...

Așa arată azi bazinul Manass — ieri un deșert.

ÎN VALEA RÎULUI MANASS

Șoseaua asfaltată trece prin valea râului Manass, în partea de sud-vest a bazinului Dzungarian, spre granița de nord a Chinei. Secole la rând, popoare de diferite naționalități s-au trudit să cultive pământul din valea Manass, să scoată de aici recolte care să le asigure existența. Munca individuală în condiții grele, lipsa apei, a uneltelor și mașinilor agricole corespunzătoare i-au împiedicat pe oameni să cultive suprafețe mari și astfel, pînă în anul 1949, erau folosiți în această zonă pentru agricultură doar 500 000 mu (1 mu=6,7 ari). După eliberarea Chinei, unitățile Armatei populare de eliberare care au luat parte activă la opera de refacere a economiei naționale, de dare în folosință a noi obiective industriale și suprafețe agricole, au tras aci primele brazde în pământul tare ca piatra. Numai într-un singur an au fost desțelenite 49 000 mu, un adevărat record în comparație cu ceea ce au realizat generații întregi de-a lungul secolelor. Era primul pas făcut pe drumul îndrăzneț al cuceririi pământului care pînă atunci rămăsese nevalorificat de om. De atunci, au avut loc aici mari prefaceri. Au fost organizate 30 de mari ferme care cultivă acum o suprafață de 4 000 000 mu. Și peisajul este acum altul: cîmpuri de grîu, porumb și bumbac strîns în rețeaua canalelor și șanțurilor de irigație și aparate de perdele forestiere de protecție. Prin raționalizarea cu pricepere a apei din rezervoarele speciale și folosirea judicioasă a brațelor de muncă și a mașinilor agricole s-a ajuns la obținerea unor rezultate dintre cele mai bune. Această regiune a dat țării pînă acum 1 050 000 tone cereale și 55 000 tone de bumbac egrenat. Captate și imblinzite, apele râului Manass și ale altor cursuri de munte nu mai tocesc în vale pietrele vadurilor, ci hrănesc pământul, prefăcîndu-l în pîine și în aurul alb al bumbacului. Canale și șanțuri în lungime de 20 000 km, 18 000 guri de acces, 12 rezervoare de mărime mare și mijlocie pentru irigarea celor 4 000 000 mu de pământ desțelenit și ultima realizare — canalul colector lung de 100 km care duce apele râului Manass pînă în inima bazinului Dzungarian pentru irigarea unei porțiuni importante de pământ de la marginea deșertului Kurban-Tungut — iată realizări remarcabile cu care se mîndresc oamenii de aci.

Nu e o treabă ușoară să obții recolte mari de cereale, să ridici mereu producția pe pămînturile nou cucerite. A fost necesar să se depună eforturi continue pe linia îmbunătățirii calității solului cu ajutorul îngrășămintelor și folosirii lui rațională prin aplicarea metodei rotației culturilor și plantarea perdelelor forestiere de protecție. În prezent a început să se acorde o importanță crescîndă și creșterii animalelor.

Bogăția pămîntului a dus și la bunăstarea oamenilor. Transformînd peisajul aspru și chiar microclimatul, ei și-au creat totodată condiții mai bune de trai și și-au înfrumusețat viața.

(După „China Pictorial”)

UN PREMIU ORIGINAL

De curînd, cetățenii din localitatea italiană Roggiano au desemnat ca laureat al premiului „Gian Vincenzo Gravina” pe scriitorul Rocco Scottellaro, autorul cărții *Contadini del Sud*.

În ce constă originalitatea acestui premiu? În primul rînd în aceea că Roggiano nu-i un oraș și nici măcar un trg. Are doar 7 200 de locuitori și se numără printre puținele localități din sudul Italiei (provincia Casenza) care au beneficiat de o acțiune eficientă de alfabetizare. În al doilea rînd, premiul se deosebește de alte premii literare prin modul în care se hotărăște acordarea lui.

Ideea a apărut în februarie 1964, atunci cînd administrația comunală din Roggiano a hotărît să instituie un premiu literar purtînd numele întemeietorului Academiei Arcadiilor, Gian Vincenzo Gravina, de la a cărui naștere se împlinesc 300 de ani. Dar această idee a întîmpinat o opoziție îndrăzită din partea autorităților provinciale ale Cosenzei și abia în toamna aceasta, după nesfîrșite polemici, s-a hotărît ca premiul să fie totuși atribuit.

Conform regulamentului, premiul trebuie să revină „unei opere care prin particularitățile și prin nivelul ei este capabilă să stimuleze interesul cultural al populației din sudul Italiei”. Juriul, astfel alcătuit încît să facă din „Gravina” un premiu literar internațional (din el fac parte scriitorul și pictorul italian Carlo Levi — președinte efectiv — scriitorul și filozoful

francez Jean-Paul Sartre, pictorul italian Renato Guttuso, poetul spaniol Raphael Alberti, ziaristul militant Danilo Dolci și președintele consiliului comunal din Roggiano, Elio Tarsitano, președinte de onoare), nu are decît menirea de a desemna trei opere literare care merită a fi supuse unui referendum popular. Adevărații protagoniști ai premiului „Gravina” au devenit cetățenii din Roggiano care au votat pentru una din cele trei cărți supuse judecării lor. Alături de *Contadini del Sud* au mai fost propuse *La Tregua* de Primo Levi și antologia *Canzoniere* de Umberto Saba.

Premiul, un milion de lire alocate de primăria din Roggiano, servește la achiziționarea unui tiraj suplimentar al cărții lui Rocco Scottellaro. Exemplarele respective sînt distribuite gratuit locuitorilor din Roggiano care vor dori să aibă cartea.

Este una din încercările cele mai interesante de răspîndire a culturii în rîndurile celor despre care romancierul și pictorul Carlo Levi spune că „tocmai pentru că au fost ținuți departe de cultură, trebuie încurajați să se apropie de ea”.

Gabriela DOLGU

DEOPOTRIVĂ

La numai cîteva zile după proclamarea unilaterală a independenței Rhodesiei, reprezentanții protipendadei coloniștilor albi din Salisbury ciocneau, zîmbind, paharele cu cocktail în saloanele luxoase ale unei clădiri noi din pitoreasca stațiune balneară Victoria Falls, în imediata apropiere a faimoaselor cataracte de pe fluviul Zambezi. Modena intrunire a avut loc cu ocazia inaugurării, în noua clădire, a unui cazinou cu ruletă și bacara — prima asemenea „instituție” din Africa centrală și, totodată, una din primele... realizări ale regimului Ian Smith după proclamarea „independenței” Rhodesiei. Realizare importantă, de vreme ce la solemnitate a luat parte însuși șeful guvernului.

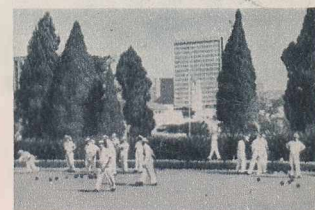
Bine dispus și inspirat la vederea altor fețe simandicoase... albe, Ian Smith a vorbit asistenței despre concepțiile care-l călăuzesc în politica sa: „Și noi credem în formula Africa pentru africani — a spus el. Dar, spre deosebire de cei ce trăiesc la nord de noi (la sud de Rhodesia se află numai Republica Sud-Africană, rasistă — n.n.), noi nu sîntem de părere ca Africa să fie nu numai a africanilor negri ci, și a africanilor albi și negri, deopotrivă...”

Ce înțelege Smith prin „deopotrivă”, reiese din rînduiele încetățenite în Rhodesia rasistă încă din 1930 cînd, pe baza legii „Land Apportionment Act”, teritoriul țării a fost împărțit între coloniștii albi și băștinașii negri în mod... egal. Numai că una din jumătăți a revenit la 220 000 de coloniști, iar cealaltă la 4 000 000 băștinași! Împărțea s-a respectat cu strictețe: de atunci nici unui negru nu i s-a permis să locuiască pe teritoriul albilor și nici unui colonist, pe cel al negrilor. Circulația unora pe teritoriile celorlalți a fost și a rămas, însă liberă. Și, astfel, 270 000 de negri „circulă” pe plantațiile de tutun și trestie de zahăr ale albilor, 80 000 în fabricile lor diferite, 40 000 în minele lor de aur, de cupru și de cărbune, iar 180 000 au chiar privilegiul de a „circula” în casele coloniștilor, în hotelurile și barurile lor, în calitate de slugi.

Și capitala țării, Salisbury, este împărțită între „africanii” cu pielea de culoare diferită. În cartierele albe, florile de jakeranda învaliue cu mirosul lor plăcut blocurile moderne și bungalourile luxoase, cu neliplitele lor bazine de înot (în raport cu populația sa, Salisbury este orașul cu cele mai multe bazine de înot particulare din lume). Iar noaptea, străzile scînteiază de multimea becurilor și reclamelor de neon.

În schimb în cartierul Highfield, al negrilor, miroase mizeria în care trăiesc 80 000 de oameni, înghesuți, uneori și patru familii într-o singură încăpere, în „case” insalubre, lipsite de lumină electrică. În schimb, străzile din Highfield sînt bine luminate; pentru a înlesni „circulația” africanilor albi, în uniforme de poliști...

A. STANCIU

În cartierul albilor (sus) și în cel al africanilor din Salisbury (jos).

I. CORIBAN

Consumați vin roșu,
tonic, reconfortant